

5 Valoració del compliment de la Carta en relació al valencià (2014-2016)

En el present apartat repassarem els punts dedicats al valencià en l'últim informe periòdic de l'Estat Espanyol 2014-2016³⁰ (d'ara en avant, **5nt Informe**), matisant les afirmacions que en ell es fan respecte al compliment de la Carta i l'observància de les recomanacions del Comité d'Experts sobre l'informe periòdic anterior.

5.1 Apartat “Introducció i senyes sobre el número de parlants”

En el punt introductori del capítol per al valencià del **5nt Informe** es fa referència a l'última enquesta general sobre el coneixement i l'ús del valencià. No obstant, trobem en l'informe una falta d'anàlisi de l'evolució històrica de les senyes sobre les competències llingüístiques en relació al valencià.

En este apartat del nostre informe presentem una sèrie de gràfiques que arrepleguen els resultats de les diferents enquestes oficials encarregades per l'Administració valenciana³¹ per a observar l'evolució del coneixement dels valencians en relació al valencià en quatre grans categories: a) entén; b) sap parlar; c) sap llegir; d) sap escriure.

5.1.a) Anàlisi de la sèrie històrica

En primer lloc podem observar un quadro extret d'un treball de l'acadèmic de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua Abelard Saragossà³². Dins d'estes categories s'agarren els percentages que sumen les respostes “Prou be” i “Perfectament”.

---

30 <https://rm.coe.int/spainpr5-es-docx/1680788433> (versió en castellà) [Recuperat el 05/08/2018]

31 Per a una major informació, el lector pot acudir a les fonts primàries en la web de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Deport <http://www.ceice.gva.es/ca/web/fondo-estadistico-documental/fondo-datos-numericos> [Recuperat el 30/03/2017]

Vore també, DE LA LLENGUA, Acadèmia Valenciana (ed.). *Llibre blanc de l'ús del valencià: enquesta sobre la situació social del valencià*, 2004. Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, 2005.

Observem una divergència entre la data de la primera enquesta oferida en el treball de Saragossà i l'arreplegada en la web citada de la Conselleria d'Educació.

32 Saragossà, A. *L'ús del valencià: mirada al present i al futur. Reflexions per a un valencianisme transversal i majoritari*. Aula de Lletres Valencianes. Revista Valenciana de Filologia, 3, p. 31-101, ISSN: 2253-7694. Versió digital:

<http://roderic.uv.es/bitstream/handle/10550/45016/L%E2%80%99C3%BAs%20del%20valenci%C3%A0%20mirada%20al%20present%20i%20al%20futur.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

[Recuperat el 05/08/2018]

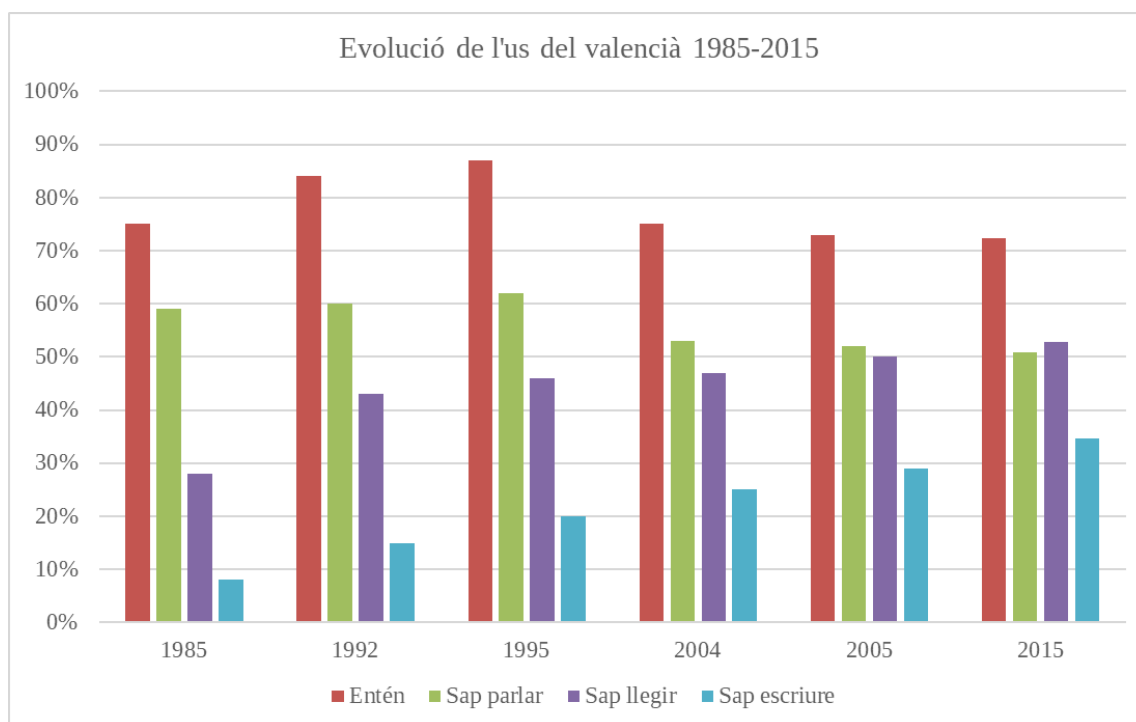
<i>Coneiximent del valencià (senyes preses de Tortosa 2011)</i>				
Anys	Entén	Parla	Llig	Excriu
1985	75%	59%	28%	8%
1992	84%	60%	43%	15%
1995	87%	62%	46%	20%
2004	75%	53%	47%	25%
2005	73%	52%	50%	29%

Quadro 1. Evolució de l'us del valencià de 1985 a 2005

Si afegirem els últims resultats de l'any 2015, obtenim una gràfica que nos oferix informació visual de l'evolució d'estes quatre categories descrites. Primer observem el quadro anterior complementat en les últimes senyes, i a continuació una gràfica de barres.

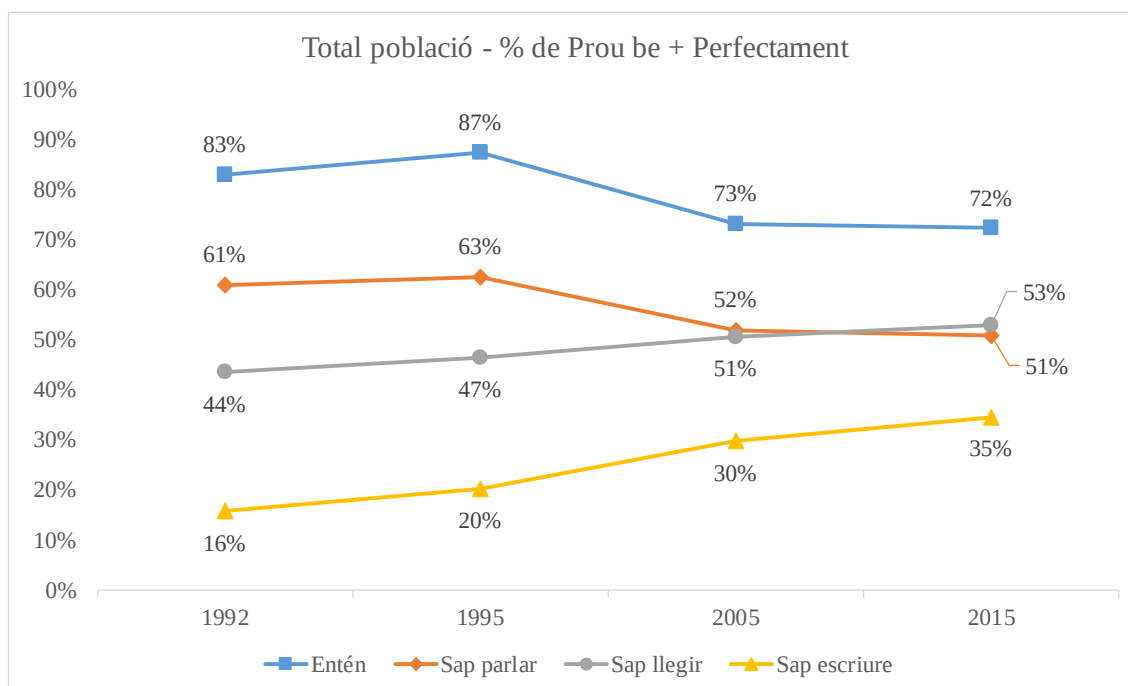
<i>Coneiximent del valencià (senyes preses de Tortosa 2011 i GVA 2015)</i>				
Anys	Entén	Parla	Llig	Excriu
1985	75%	59%	28%	8%
1992	84%	60%	43%	15%
1995	87%	62%	46%	20%
2004	75%	53%	47%	25%
2005	73%	52%	50%	29%
2015	72,4%	50,9%	52,9%	34,7%

Quadro 2. Evolució de l'us del valencià de 1985 a 2015

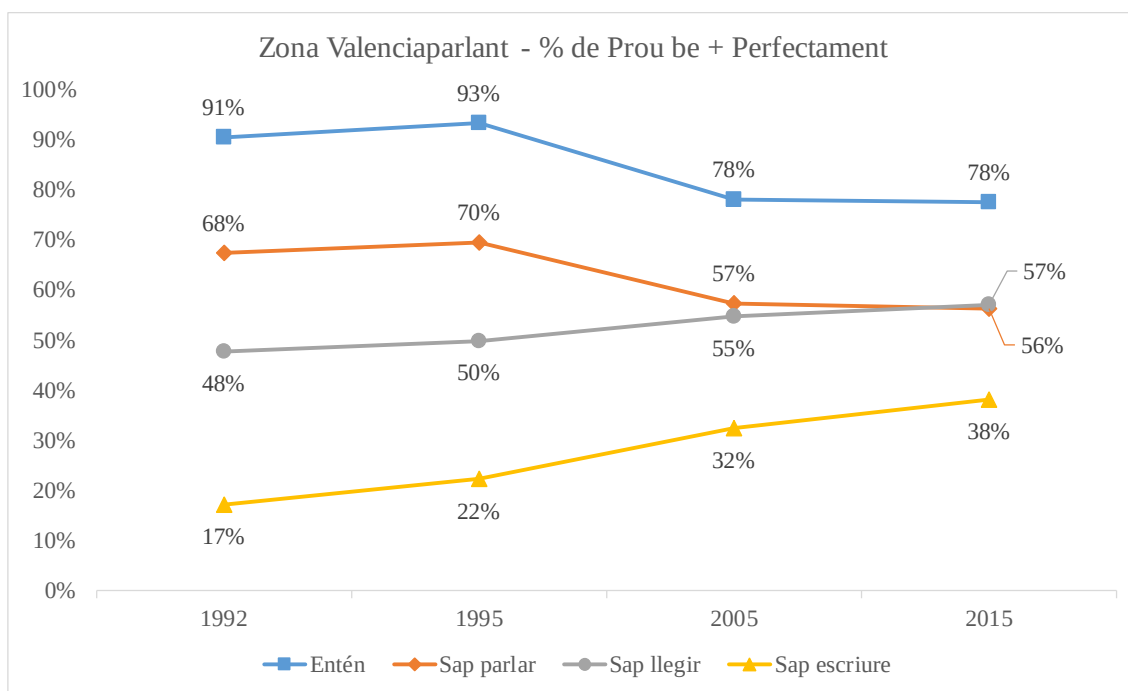

Gràfica 1. Gràfic de barres de l'evolució de l'ús del valencià de 1985 a 2015

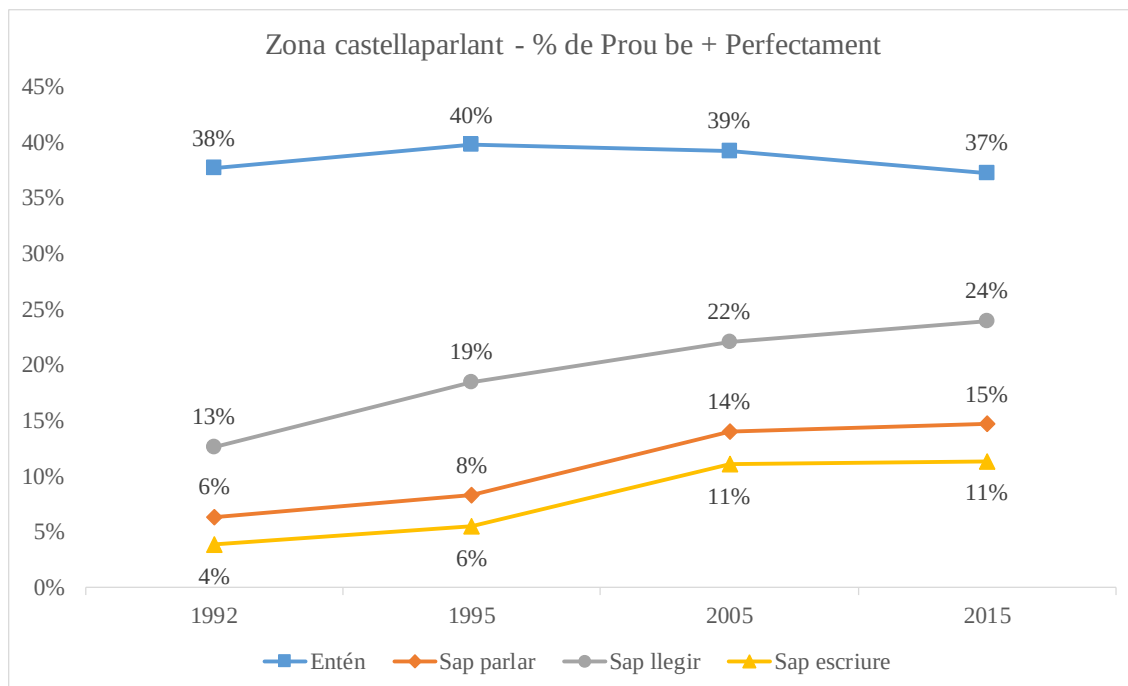
A continuació aportem diferents gràfiques de tendència prenent les quatre categories citades en el periodo 1992-2005, aixina com la comparativa entre les zones de predomini lingüístic valencià i castellà.

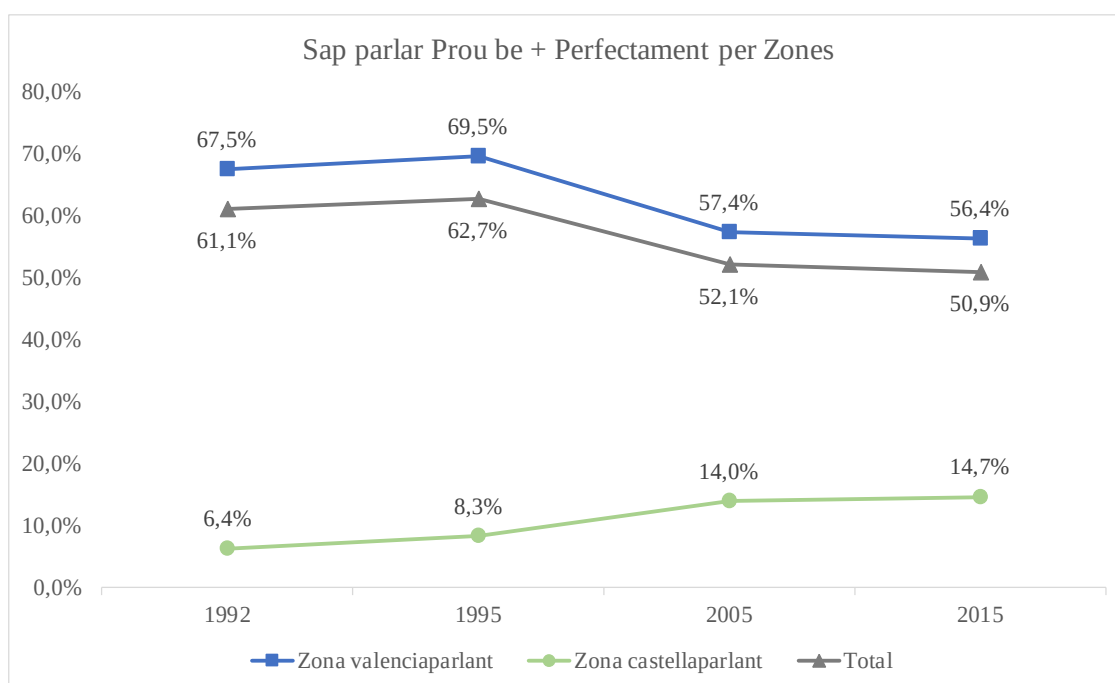
Gràfica 2. Evolució de l'ús del valencià de 1985 a 2015. Total població

Gràfica 3. Evolució de l'ús del valencià de 1985 a 2015. Zona valenciàparlant

Gràfica 4. Evolució de l'ús del valencià de 1985 a 2015. Zona castellàparlant

Gràfica 5. Evolució de l'us oral del valencià de 1985 a 2015. Comparativa entre zones

5.1.b) Conclusions/reflexions

En l'interval entre 1992 i 2015, 23 anys, tenim les següents evolucions en les competències declarades pels enquestats:

- ENTÉN: El percentage total de valencians que afirmen entendre prou be o perfectament el valencià **ha caigut 10,8 punts percentuals**. Especialment greu és l'evolució en la zona valenciaparlant, a on la caiguda s'agreuja 12,9 punts, de manera que casi 1 de cada 4 valencians que viu en zona valenciaparlant afirma que no es capaç d'entendre de manera solvent el valencià (en 1992 era 1 de cada 10 persones).
- SAP PARLAR: El percentage total de valencians que afirmen saber parlar valencià **ha caigut 10,2 punts percentuals**. Especialment greu és l'evolució en la zona valenciaparlant, a on la plena competència per a parlar valencià ("Prou be" + "Perfectament") ha caigut 11,1 punts percentuals.
- SAP LLEGIR: El percentage total de valencians que afirmen saber llegir en valencià **ha creixcut 9,3 punts percentuals**. En la zona valenciaparlant l'evolució alcanza un creixcut de 9,4 punts percentuals.
- SAP ESCRIURE: El percentage total de valencians que afirmen saber escriure "Prou be" o "Perfectament" el valencià **ha creixcut 18,9 punts percentuals**. En la zona valenciaparlant l'evolució alcanza un creixcut de 21,1 punts percentuals.

És innegable que l'incorporació del valencià a l'educació reglada ha favorit el creixement de les competències inherents a la pròpia escolarització: llegir i escriure. Però per desgràcia estes evolucions favorables no han repercutit en la millora de les competències lingüístiques que més incidència tenen en l'ús social del valencià, com són saber parlar i entendre el valencià. Ad este respecte, les conclusions que podem extraure dels resultats són alarmants:

- En 1992, 2 de cada 3 valencians afirmaven saber parlar valencià, la competència lingüística més important, puix és l'única que per sí mateixa garanteix l'ús social del valencià, ja que si u no sap parlar-lo difícilment podrà fer un ús normal en tots els àmbits de la vida. Dramàticament, en 2015 només 1 de cada 2 valencians afirma tindre plenes competències per a parlar valencià.
- En 1992, 4 de cada 5 valencians afirmava entendre bé o perfectament el valencià. En 2015, menys de 2 de cada 3 valencians afirma entendre bé o perfectament el valencià.

Si afegim senyes addicionals, en este cas de l'enquesta realitzada per la AVL en 2004³³, observem unes altres xifres inquietants. Com és sabut, la continuïtat d'una llengua viva ve assegurada per la seua transmissió de pares a fills. Si prenim com a criteri **l'ús oral familiar de l'idioma**, per a les comarques valenciaparlants tenim que **només un 36,5% de la població usa el valencià de forma exclusiva o majoritària en el seu entorn familiar**, mentre que un altre 5,5% afirma usar el valencià i el castellà per igual. Per tant, pràcticament un 60% de la població de la zona valenciaparlant (sense contar, per tant, les comarques històricament castellaparlants) usa el castellà (o altres llengües) de forma exclusiva o principal en les seues relacions familiars.

Si desglossem estus per grups d'edat, tenim que, **mentres un 48,5% de les persones "majors" usen prioritàriament el valencià en la llar**, este percentatge descendix a mida que nos movem a edats més joves, fins a arribar a **només un 29% entre la franja d'edat més jove**.

Si analisem **l'ús lingüístic pares-fills**, observem que es troba estabilitat, en una llugera tendència positiva (36,9% parla prioritàriament valencià en sos pares, 39,3% en sos fills), però complementada en unes altres senyes inquietants, com ho és, per exemple, que **només un 37,8% dels matrimonis mixts** (valenciaparlant-castellaparlant) **usa el valencià en la llar de forma preeminent**.

El restant d'usos orals no presenta un panorama millor per a la llengua valenciana. **L'ús oral predominant del valencià en els amics**, per exemple, **ha baixat d'un 44% en 1985** (pràcticament igualat en el del castellà) **a un 32% en 2004**, mentre l'ús predominant del castellà ha pujat d'un 45% en 1985 a un 51% en 2004. Per tant, més d'un 12% de baixada en l'ús oral del valencià, acompanyat, per exemple d'una devallada del 14% del seu ús en les botigues tradicionals i d'un 10% en els centres

---

33 Aprofitem les referències arrellegades per Pradilla, M.A: *La tribu valenciana. Reflexions sobre la desestructuració de la comunitat lingüística*. Onada Edicions, Benicarló, 2008, pp. 93-120

comercials. Percentages similars de retrocés en l'ús real del valencià es donen en el restant d'àmbits d'ús de la llengua.

Esta involució de coneiximent i l'ús del valencià contrasta justament perquè es dona en el període en el que la llengua valenciana ha gojat d'un estatus de suposta protecció i potenciació, sense precedents des de l'època foral. El valencià ha estat oficialment present en l'escola i l'Universitat, hem tingut una Radio Televisió Valenciana (ara novament activa, després d'uns anys sense este servici) i les administracions de banda han disposat de recursos per a la normalització de l'idioma com mai abans en l'història.

Se pot donar l'explicació de que les polítiques lingüístiques aplicades pels governs del Partit Popular són les responsables d'esta situació. Però imputar-li la responsabilitat d'esta situació només a una política partidista és tal volta molt simplista. Aixina, Abelard Saragossà³⁴ destaca que les polítiques lingüístiques de PP i PSOE no diferien massa. També una altra possible explicació seria l'immigració rebuda en terres valencianes. És un element important a tindre en conte, però tal volta hi han variables que no s'estan considerant a l'hora d'analitzar per què el valencià va perdent terreny. Una d'eixes variables pot ser la divergència entre el model escrit i el model oral. Aixina, Saragossà³⁵ afirma:

*“El canvi entre els anys trenta i els anys sixty també va afectar el model lingüístic. D'un valencià fresc, natural, identificador, assimilable i predominantment practicable en la llengua oral pública, vàrem passar a un model lingüístic llibresc que no es podia aplicar a un parlament públic i que, com a conseqüència, separava l'escriptura i l'oralitat pública. Com ara, allà on el model dels anys trenta escrivia **preferix** i **este carrer**, el model dels anys sixty ho canvia a **prefereix** i **aquest carrer**”* (p. 53)

Aixina ho veu també Mollà³⁶, qui afirma que no es pot dissenyar un model lingüístic al marge de la gent.

En qualsevol cas, en estes línies no pretenem oferir un anàlisi en fondària de la situació de l'ús social i el coneiximent del valencià, i de les motivacions profundes que poden estar darrere dels desencorajadors resultats que hem vist, puix això excedix l'objectiu d'este document i requeriria una informació demoscòpica que contemple més variables. Només aspirem a donar uns elements per a la reflexió, a través de les enquestes que tenim al nostre alçanc i que, per la seua confecció, **més que respostes nos suggerixen molts interrogants**. Posem sobre la taula unes reflexions i algunes d'estes qüestions que esperem que les nostres Administracions, en especial les que tenen responsabilitat en matèria de política lingüística, puguen respondre algun dia:

- Existix per part de l'Administració política i lingüística una negació sistemàtica de l'existència d'un conflicte lingüístic entre valencians, o com a molt se tracta com una “batalla” superada. Però ben al contrari, després d'un any analisant

---

34 SARAGOSSÀ, A. 2013 op. Cit.

35 SARAGOSSÀ, A. 2013 op. Cit.

36 MOLLÀ, T. *La llengua dels mitjans de comunicació*. Alzira. Edicions Bromera, 1990.

notícies de premsa al respecte, els redactors d'este informe hem detectat que es produïx sobre este tema una ambivalència tan curiosa com poc desijable, perque demostra que el conflicte continua ben viu:

- Els titulars sobre el conflicte llingüístic susciten molt d'interés i polèmica. No passen desapercebuts i garantisen bona cantitat de llectors.
- Per atra banda, estos titulars produïxen cansanci i indignació en els llectors.
- Per als responsables de la política llingüística valenciana, són més importants els criteris de convergència llingüística en les modalitats llingüístiques pròpies d'atres territoris del nostre diasistema occitanorromànic, que la pervivència real del nostre idioma, la nostra modalitat valenciana. D'eixa manera, la secular consciència llingüística diferenciada dels valencians, que, dins d'eixe marc de germanor entre les llengües de tot el diasistema, hauria de ser una característica que hem de respectar i preservar, se tracta, al contrari, com una malaltia que hem de curar encara que la medicina no siga ben tolerada.
- ¿Seria normal que un anglés, o un castellarparlant, adults, formats i molt competents en les seues respectives llengües, tingueren que estar preocupats i estudiar durament per a traure's un diploma de competència llingüística en la seua pròpia llengua? ¿Seria normal que tingueren que repetir 3 o 4 vegades els exàmens fins que ho conseguiren? ¿És normal lo que ocorre en els criteris d'examen de la "*Junta Qualificadora de Coneiximents de Valencià*"? Nos pareix prou evident que eixa distància entre l'oralitat natural i l'escriptura penalisa greument als valenciaparlants nadius. ¿Això és normal en una societat que vol conservar la seua llengua?
- Profundisant en el punt anterior: si els llingüistes i sociollingüistes acorden que les generacions més majors són les que més competència llingüística tenen, i també es reconeix una gran distància entre el model oral i escrit, quan nos felicitem perque la cohort "18 a 35 anys" són els que més competència llingüística tenen en l'any 2015, ¿nos estem felicitant per la recuperació d'una llengua o per la consecució d'un procés de substitució llingüística?

Són moltes més les preguntes que nos podem fer si volem conéixer millor el context sociollingüístic real en el que nos movem els valenciaparlants, i eixe conflicte latent que mai s'acaba de resoldre perque seguix el seu curs a les fosques.

Eixes qüestions a les que nos hem referit no les hem vistes encara reflexades en cap d'enquesta, no sabem per si no considerar-les rellevants o per no voler enfrontar-se a les respostes que se poden obtindre. Potser a la llum d'informació més completa, segons quines decisions que ara s'estan prenent (com, per eixemple, promoure un model d'educació plurilingüe que els castellarparlants perceben com una imposició, o optar usar un model llingüístic més convergent de lo que l'oficial Acadèmia Valenciana de la

Llengua recomana, o ignorar la consciència llingüística no dialectal de la majoria dels valencians) s'haurien de replantejar.

Este replantejament, al nostre entendre, deuria passar per:

- Fomentar un acostament dels valencians castellaparlants al valencià pel convenciment i no per l'imposició.
- Respectar i demanar que es potencien encara més les formes genuïnes valencianes en la AVL en aquells usos que la legislació actual obliga a usar dita normativa.
- Reconéixer de manera oficial la referència de la RACV com a entitat normativa, i respectar la preferència de model llingüístic de cada parlant.

En resum, constatem que en el capítol sobre el valencià del **5nt Informe** només s'oferixen unes senyes descontextualisades que no presenten una visió matisada ni un anàlisi en profunditat. Per altra banda, pensem que part dels pobres resultats en les competències que garanteixen la supervivència del valencià es deuen a factors no analisats pels successius governs autonòmics: aquells que poden fer referència a la proximitat entre la variant vernacular valenciana i el model de llengua proposat per les administracions públiques, el sistema educatiu i els mijos de comunicació.

Com s'ha indicat en l'apartat 3 del present informe, tant els governs anteriors (per acció o per omisió) com sobre tot l'actual (en una acció decidida) **han apostat i aposten més per la convergència llingüística del valencià cap al català** (una convergència no cap a un centre de gravetat o koiné, sino cap a un català estàndart) **que per oferir als valenciaparlants un estàndart digne i versions de continguts textuals o audiovisuals en la modalitat valenciana.**

L'actual govern autonòmic fa gala de la col·laboració en altres territoris de "llengües idèntiques o similars", com a acció positiva per a la llengua, oblidant-se de que la llengua per sí mateixa no és res sense els parlants i que l'absència de continguts en valencià no ajuda a procurar "... l'augment no només del seu us, sino també el prestigi indispensable per a ser usat en els àmbits en més futur (Internet, rets socials), aixina com en els àmbits més formals i de representació".

Estes accions, ademés, van contra lo expressat en el DICTAMEN de 2005 de la AVL (que s'ha citat en l'apartat 4.3 i sobre el que es donen més detalls en l'Anex III.f), que en els seus punts 8 i 9 defén l'existència de versions de continguts en la modalitat valenciana. A pesar d'això, a data de hui la que és entitat normativa oficial del valencià segons la legislació vigent no s'ha manifestat clarament en defensa del seu propi dictamen i de la falta de respecte cap al mateix per part del govern autonòmic, lo que per als firmants d'este informe demostra que està abandonant les seues teòriques postures particularistes per a abraçar les anexionistes.

5.2 Apartat “Aplicació de la Carta” (pàg. 122)

Valorarem a continuació el grau de compliment de l'aplicació de la Carta en el cas del valencià, matisant alguns aspectes del **5nt Informe** en que les entitats que elaborem el present informe tenim visions discrepantes.

5.2.a) Subapartat “Part II. Artículo 7 – Objectius i principis”

Paràgraf 1

En matèria de llengües regionals o minoritàries, en els territoris on estes llengües es practiquen i segons la situació de cada llengua, les Parts fonamentaran la seua política, la seua legislació i la seua pràctica sobre els objectius i els principis següents:

- a) el reconeixement de les llengües regionals o minoritàries com a expressió de la riquesa cultural;*
- b) el respecte de l'àrea geogràfica de cada llengua regional o minoritària, actuant de tal sort que les divisions administratives ja existents o noves no constituïxquen cap obstàcul a la promoció d'esta llengua regional o minoritària;*
- c) la necessitat de mides enèrgiques per a promoure les llengües regionals o minoritàries en la finalitat de salvaguardar-les;*

El **5nt Informe**, en la seua pàgina 123, fa referència a la creació de la Direcció General de Política Llingüística i Gestió del Multilingüisme (DGPLGM). Est organisme és una reestructuració de la preexistent Direcció General de Política Llingüística (DGPL), realisada despuix de l'últim canvi de govern autonòmic.

No obstant, i en relació en els punts de la Carta indicats, volem manifestar que:

- Les polítiques llingüístiques de la DGPLGM atenten contra l'esperit de la Carta en punts com el reconeixement de les llengües regionals o minoritàries com a expressió de la riquesa cultural. La postura anexionista d'est organisme, manifestada en el model llingüístic marcadament convergent que promou (que comentarem més avant quan tractem els “Criteris llingüístics” que ha aprovat) i en l'absència de promoció de versions textuais i audiovisuals en la modalitat llingüística valenciana (que conta en un estàndart propi oficial en la Comunitat Valenciana, distint dels estàndarts vigents en atres territoris), és de tot manco respectuosa en el reconeixement i la preservació de la riquesa cultural que oferix la diversitat. També en este punt considerem que eixes polítiques actives i passives van contra l'esperit de l'article 3.3 de la Constitució espanyola que afirma que **“La riquesa de les distintes modalitats llingüístiques d'Espanya és un patrimoni cultural que serà objecte d'especial respecte i protecció”**.

- Les mides enèrgiques de la DGPLGM per a promoure les llengües regionals o minoritàries en la finalitat de salvaguardar-les són, en realitat, **per a promoure i preservar només el català estàndart**, en una estratègia uniformisadora del valencià respecte al català que considerem que només pot tindre com a resultat la desafecció dels usuaris de la modalitat valenciana, en l'abandó de la llengua pròpia, o la substitució de la modalitat valenciana per l'estàndart català, abdós situacions (al nostre entendre) contraries a l'esperit de la Carta.

d) la facilitació i/o el foment de l'us oral i escrit de les llengües regionals o minoritàries en la vida pública i en la vida privada;

e) el manteniment i el desenroll de relacions, en els àmbits coberts per la presente Carta, entre els grups que parlen una llengua regional o minoritària i altres grups del mateix Estat que parlen una llengua baix una forma idèntica o aproximada, aixina com l'establiment de relacions culturals en altres grups de l'Estat que parlen llengües diferents;

En relació ad estos punts, i a les accions exposades en la pàgina 123 i següents del **5nt Informe**, valorem positivament les accions realitzades en relació en els municipis de la Regió de Múrcia que històricament han parlat en valencià (El Carche), si be trobem a faltar l'implicació del govern autonòmic murcià, per eixemple en l'inclusió del valencià com a llengua regional o minoritària no oficial.

No valorem tan positivament les relacions en Catalunya i les Illes Balears, puix des del canvi de govern autonòmic es fan sempre des d'una postura de subordinació de la modalitat llingüística valenciana respecte a la catalana, tant en quant a model llingüístic que es promociona com en quant a denominació del conjunt del valencià i el català.

No tenim res en contra de la convivència i l'intercanvi cultural entre els territoris que compartim família llingüística (i ahí no nos quedem només en les varietats valencianes, catalanes i balears, sino que ho fem extensiu a tot el diasistema occitanorromànic), pero sempre que eixos contactes siguen coordinats i no subordinats. Veem molt positius els llaços històrics que nos unixen sempre i quan no es transformen en cadenes, pero en el cas que nos ocupa les relacions que fomenta la DGPLGM són més cadenes que llaços:

- En primer lloc, iniciatives com el projecte Lull (que es menciona en la pàgina 124 del **5nt Informe**) no dona visibilitat a la diversitat de les modalitats llingüístiques de l'àmbit llingüístic que supostament representa: el model llingüístic que fomenta, com pot observar-se en la seua web³⁷, és el català estàndart (basat en la variant vernacular catalana oriental), sense concessions a les modalitats valenciana i balear ni tan sols en les publicacions que fan referència ad estos altres territoris³⁸.

---

37 Se pot consultar la web de l'Institut Ramon Lull ací: <https://www.llull.cat/catala/home/index.cfm>

38 Vore l'artícul "Comença l'estada lingüística a València per a estudiants de català d'arreu del món" ací:

- Coherentment en lo anterior, les iniciatives conjuntes dels actuals responsables polítics dels territoris valencià, català i balear usen sistemàticament la denominació “llengua catalana” o “català” per al conjunt de les modalitats llingüístiques dels tres territoris, sense incloure el gentilici “valencià”³⁹, incomplint d'esta manera el DICTAMEN de 2005⁴⁰ de la AVL, que en els seus punts 8 i 9 defén, no sols el nom de “valencià”; sino també l'existència de versions de continguts en la modalitat valenciana.

Un altre punt que requerix de matisació és la menció que es fa en la pàgina 124 a la relació en l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), al qual se li reconeix la categoria de “màxima autoritat normativa en llengua catalana, sense menyscabament de la pròpia institució normativa [del valencià], l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL)”. Al nostre parer, eixe reconeixement d'autoritat és una mostra més de subordinació del govern valencià (i també de l'entitat normativa oficial del valencià) respecte a una entitat d'un altre territori que no té competències en la codificació de la modalitat valenciana, competència que l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana deposita en este moment en la AVL en exclusiva. Una oficialitat única com a entitat normativa, la de la AVL, que els autoctonistes rebuigem, puix reivindicuem eixa consideració oficial per a la RACV; pero que en qualsevol cas deixa clar que ninguna institució no valenciana té potestat alguna per a fixar la normativa de referència per a l'idioma valencià.

En resum, observem en l'actual govern autonòmic la mateixa tendència inadequada cap a una convergència subordinada i no coordinada dels valencians respecte als catalans, diluïdora de la personalitat valenciana, tant en l'aspecte llingüístic com en el cultural. Com ya s'alvançava en l'apartat 4.3, acadèmics de la AVL com Abelard Saragossà han segut molt crítics en els “*Criteris lingüístics*” elaborats per la Generalitat (vore nota 29).

Respecte a les relacions en les altres comunitats en llengües pròpies distintes del castellà, valorem positivament qualsevol iniciativa que tinga per objectiu reforçar a les llengües cooficials i els drets dels seus usuaris.

f) la provisió de formes i mijos adequats d'ensenyança i d'estudi de les llengües regionals o minoritàries a tots els estadis apropiats;

---

https://www.llull.cat/catala/actualitat/actualitat_noticies_detall.cfm?id=36051&url=comenca-l_estada-linguistica-a-valencia-per-a-estudiants-de-catala-d_arreu-del-mon-.html

39 Este fet es pot comprovar en la mateixa web de l'Institut Ramon Llull, en la pràctica totalitat dels seus continguts, i molt significativament en el títol de la seua web, que fa referència a “Llengua i cultura catalanes” o “Catalan culture abroad”, barrejant d'esta forma llengua i cultura dels tres territoris baix la denominació única de “catalana”.

40 Vore l'Anex III.f.

g) la provisió de mijos que permeten deprendre una llengua regional o minoritària als no parlants que residixquen en l'àrea en que s'ampra dita llengua, si aixina ho desigen;

En relació ad estos punts, i a les accions exposades en la pàgina 123 i següents del **5nt Informe**, cal indicar que els mecanismes per a facilitar l'aprenentatge del valencià, fòra del circuit de l'educació reglada (incloent les Escoles Oficials d'Idiomes), contemplan convenis en entitats privades anexionistes⁴¹. En este cas, com repetirem més avant en este informe, les entitats de sensibilitat llingüística autoctonista que organisen cursos de llengua valenciana (algunes de elles com Lo Rat Penat oferixen cursos des de 1949) han segut i són invisibles per als governs autonòmics valencians.

Lo Rat Penat continua oferint en l'actualitat cursos de llengua valenciana. A pesar de queels seus títuls no tenen validea oficial des de que esta es va retirar en 1982 per motius ideològics, les seues aules continuen omplint-se de valencians que s'inscriuen en ells any darrere d'any.

h) la promoció dels estudis i de l'investigació sobre llengües regionals o minoritàries en les universitats o en les institucions equivalents;

Tornem a matisar en este punt que accions com la participació en el projecte Lull, exposada en la pàgina 125 del **5nt Informe**, fan més émfasis en la promoció de l'idea d'una llengua catalana homogènea (i d'una cultura associada, a la que dona el gentilici també de catalana) que no en la defensa de la riquesa i la diversitat de les modalitats valenciana, catalana i balear, com posen en evidència tant el model llingüístic usat (català estàndart del IEC, basat en les varietats catalanes orientals) com per l'us casi exclusiu de la denominació només en el gentilici "català" per a designar al conjunt de les modalitats, fet contrari a la legislació valenciana i al DICTAMEN de 2005⁴² de la AVL.

5.2.b) Subapartat "Part III. Artícul 8 – Ensenyança"

Paràgraf 1

En matèria d'ensenyança i, per lo que es referix al territori en que es parlen dites llengües i segons siga la situació de cada una d'elles, sense perjuí de l'ensenyança de la/les llengua/es oficial/s de l'Estat, les Parts es comprometen a:

---

41 Vore l'artícul "El Ayuntamiento de Valencia concede otros 16.800 euros a Acció Cultural para cursos de valenciano", del diari Las Provincias, edició de 24/03/2017: <https://www.lasprovincias.es/valencia-ciudad/201703/24/ayuntamiento-valencia-concede-otros-20170323234938.html> [Recuperat el 05/08/2018]

42 Vore l'Anex III.f.

a) i) prevore una educació preescolar garantida en les llengües regionals o minoritàries corresponents; o

b) i) prevore una ensenyança primària garantida en les llengües regionals o minoritàries corresponents; o

c) i) prevore una ensenyança secundària garantida en les llengües regionals o minoritàries corresponents;

Respecte als comentaris que conté el **5nt Informe**, en la seua pàgina 125, només volem manifestar que les entitats que havem elaborat el present informe estem compromesos en l'ús del valencià com a llengua vehicular en l'ensenyança, pero considerem que la forma de procedir de la Conselleria encarregada de l'educació no s'ha basat en el necessari diàlec social, sino que ha seguit un camí unilateral treballat entre una part del govern i algunes associacions d'ensenyants, donant com a conseqüència un ample rebuig social i, en el terreny jurídic, la suspensió judicial del Decret 9/2017.

d) i) prevore una ensenyança tècnica i professional garantida en les llengües regionals o minoritàries corresponents;

Respecte als comentaris del **5nt Informe**, en la pàgina 126, valorem positivament l'intenció d'estendre l'ús del valencià en els centres d'ensenyança tècnica i professional, encara que s'haja suspés el Decret 9/2017 que ho preveïa.

e) iii) si, en raó del paper de l'Estat sobre els centres d'ensenyança superior, els apartats i) i ii) no pogueren aplicar-se, fomentar i/o autorisar l'establiment d'una ensenyança universitària o altres formes d'ensenyança superior en les llengües regionals o minoritàries, o de mijos que permeten estudiar eixes llengües en l'universitat o en altres centres d'ensenyança superior;

En relació als comentaris del **5nt Informe**, en les pàgines 126 a 128, només volem fer una matisació.

S'indica que les universitats són destinatàries de subvencions destinades a "... les activitats de formació que tinguen com a finalitat l'increment de la docència en valencià, la creació de plataformes digitals per a l'aprenentatge del valencià, aixina com les iniciatives formativa i de dinamisació del voluntariat llingüístic universitari. Sobre les rets universitàries, les activitats subvencionables són aquelles que incidixquen en el foment i prestigi social del valencià i en la empleabilitat on el valencià siga l'eix motor de l'acció". Certament les universitats estan portant a terme una tasca important de promoció de l'ús del valencià, pero tornem a percebre ací el foment d'un model

llingüístic subordinat respecte al català estàndart, que en conte d'apostar per fer versions valencianes de plataformes digitals reutilisen materials d'universitats d'altres territoris i, per tant, no adaptats a les normes i recomanacions de l'ent normatiu actualment oficial del valencià. D'esta manera trobem difícil aconseguir el “foment i prestigi social del valencià”, entés com la modalitat llingüística valenciana, que és l'oficial en la Comunitat Valenciana: només s'està fomentat el prestigi social del model llingüístic català estàndart, en detriment de la nostra modalitat pròpia.

f) i) prendre disposicions per a que s'impartixquen cursos d'ensenyança per a adults o d'educació principal o totalment en les llengües regionals o minoritàries;

En relació als comentaris continguts en les pàgines 128 i 129 del **5nt Informe**, considerem oportú fer dos matisacions:

- El mecanisme d'acreditació de coneiximents de valencià, a través de la Junta Qualificadora, utilisa com a referència un model llingüístic excessivament convergent en el català estàndart i per tant allunyat de la llengua viva (accentuant-se des de el canvi de govern autonòmic de 2015), model que ademés divergix de les normes i recomanacions de la AVL com a entitat normativa actualment oficial del valencià per als usos de les administracions públiques, la qual cosa a sovint provoca una major dificultat d'obtindre les certificacions dels nivells CERF⁴³ C1 i sobre tot C2 als valenciaparlants nadius, mentres que els nouparlants tenen relativa facilitat per a superar-los⁴⁴. Esta circumstància, totalment antinatural, pot estar correlada en les senyes que analisàvem en el punt 5.1 del present informe, que indiquen que les competències que s'incrementen a lo llarg del temps són les associades a un aprenentatge formal (entendre, llegir, escriure), cosa que no succeïx d'igual manera en les competències que garantisen un us quotidià (parlar), degut en gran mida a que els criteris llingüístics oficials condenen el valencià parlat per “incult”, “vulgar” o “informal”, induint a una diglòssia entre la llengua parlada i l'escripta.

Ad açò s'ha d'afegir que en l'última convocatòria de les proves del nivell C1 es va produir una forta polèmica per la dificultat de la prova⁴⁵, els resultats de la

---

43 Marc Comú Europeu de Referència per a les Llengües (<https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/>) (en anglés)

44 Proporcionem 2 exemples:

1) “*Els exàmens de valencià i les homologacions*” de Leo Giménez, artícul publicat en la web de Taula de Filologia Valenciana el 22/06/2018, accessible en:

<https://taulafilologiavalenciana.wordpress.com/2018/06/22/els-examens-de-valencia-i-les-homologacions/#more-1873> [Recuperat el 05/08/2018]

2) “*La ‘d’ intervocàlica*” d’Òscar Rueda, artícul publicat en el diari *Las Provincias*, edició del 06/07/2018. Se pot trobar en l’[Apèndix Documental - Document 1](#).

45 Se pot consultar la notícia “*Las quejas por la ‘complejidad’ del C1 de valenciano se multiplican por nueve en solo 24 horas*”, publicada el dia 13 de juny de 2018 en el digital *Valencia Plaza*:

<https://valenciaplaza.com/las-quejas-por-la-complejidad-del-c1-de-valenciano-se-multiplican>

qual no es coneixeran fins a setembre de 2018⁴⁶. Des de la Conselleria d'Educació han assegurat que en l'anterior model la forqueta d'aprovat en el certificat del C1 oscilava entre el 30 i 40% dels presentats; esperarem a vore els resultats en el model recentment implantat. Ademés, nos agradaria contar en informació detallada d'aprovat per llengua materna, tant en convocatòries anteriors com en la més recent, pero no nos consta que s'haja fet (ni es tinga intenció de fer) cap d'estudi en eixa línia.

- Ademés dels canals mencionats per a l'ensenyança del valencià a persones adultes (Escoles Oficials d'Idiomes i centres de Formació de Persones Adultes), volem reivindicar que entitats con Lo Rat Penat porten impartint classes de llengua valenciana des de l'any 1949 ininterrompudament, sense ningun reconeixement per part dels distints governs autonòmics des de 1982 fins l'actualitat.

Els títuls de Lo Rat Penat es reconegueren com oficials en l'any 1982, en que es va publicar la llista de títuls que habilitaven als mestres a impartir classes de llengua valenciana en les escoles (vore l'Anex IV.a.1). Segons esta llista s'acceptaven tan els títuls d'entitats de sentiment autoctoniste com els d'entitats de sentiment anexioniste. Es va retirar la validea pocs mesos més tart (vore l'Anex IV.a.2) en produir-se un canvi polític en el govern autonòmic, deixant només en vigor els títuls d'entitats posicionades en l'anexionisme llingüístic.

Actualment nos trobem que el govern autonòmic valencià considera homologables els títuls d'entitats balears, catalanes, andorranes i rosselloneses (que ensenyen el model estàndart català o el particular de les parles dels corresponents territoris) i no els títuls d'entitats valencianes que ensenyen un model adequat a la modalitat llingüística valenciana⁴⁷. L'argument de que Lo Rat Penat i atres entitats no següixen la normativa oficial de la AVL, portat a l'extrem, tampoc hauria de permetre la convalidació de títuls d'entitats privades que tampoc següixen les recomanacions normatives de la AVL. Unes recomanacions que, per atra banda, la legislació actual només obliga a utilitzar en les administracions públiques i el sistema educatiu valencià, pero no obliga, com és evident, a les persones individuals o les entitats cíviques privades.

g) prendre mides per a assegurar l'ensenyança de l'història i la cultura de les que és expressió la llengua regional o minoritària;

h) garantir la formació inicial i permanent del professorat necessari per a aplicar els paràgrafs de a) a g) que haja acceptat la Part;

46 Se pot consultar la notícia “La JQCV tardará tres meses en corregir los exámenes del C1 de valenciano”, publicada el dia 1 d'agost de 2018 en el digital *Valencia Plaza*:
<https://valenciaplaza.com/la-jqcv-tardara-tres-meses-en-corregir-los-examenes-del-c1-de-valenciano>

47 Se pot consultar la notícia “Marzà valida el catalán de Andorra y excluye el valenciano de Lo Rat Penat”, publicada el dia 9 de març de 2017 pel diari *Las Provincias*:
<https://www.lasprovincias.es/politica/201703/09/marza-valida-catalan-andorra-20170309004643-v.html> [Recuperat el 05/08/2018] (també es pot trobar en l'[Apèndix Documental](#) - **Document 2**).

En relació al article 8.1.g) de la Carta, aprofitem per a indicar que l'ensenyança de l'història i la cultura valencianes no està exenta de polèmica per varis motius:

- En el sistema educatiu no sempre s'explica l'història del Poble Valencià en el rigor degut. Tant els llibres de text com els materials elaborats pels propis docents a sovint transmeten versions biaixades de l'història de la Corona d'Aragó, que maximitzen el paper de l'actual Catalunya i el seu paper protagonista en exclusiva de la constitució de l'històric Regne de València. Esta visió condueix a una identificació llengua-cultura-nació que no es correspon a una visió equilibrada de l'història valenciana ni al sentiment identitari de la gran majoria dels valencians.
- També, en el sistema educatiu a sovint s'identifica llengua en cultura, i per tant s'aplica la denominació "catalana" a tota manifestació cultural dels territoris valencià, català i balear. D'esta manera, a l'aplicació del gentilici "catalana" a les modalitats d'eixos territoris segueix l'aplicació de l'etiqueta "catalana" a tota manifestació cultural (lliterària, festiva, gastronòmica) i inclús a tots els ciutadans (primer com a col·lectius "de parla catalana", i despuix com a "catalans").
- En este marc catalanocèntric, l'literats i altres personages valencians rellevants són considerats i nomenats catalans, i per supost també les seues obres, i els personages no alineats en l'anexionisme llingüístic són ignorats, menyspreats o desqualificats tildant-los d'anticientífics i enemics del valencià, quan només són partidaris de l'autoctonisme llingüístic.

Respecte als comentaris de les pàgines 129 i 130 del **5nt Informe**, considerem oportú fer dos reflexions en relació a la capacitat del personal docent per a impartir classes en valencià.

En primer lloc, a la llum de l'anàlisi de l'evolució del valencià fet en el punt 5.1 del present informe, som prou crítics respecte al grau de capacitat efectiva de gran part de les persones que poden acreditar-la per la possessió d'un certificat administratiu.

Tant la consideració d'eixos certificats com un mèrit, abans, i com un requisit, d'uns anys cap ací, han incentivat als docents a obtenir les certificacions sol·licitades, però és una impressió comú que eixa capacitat reflecteix més les competències en lectura i escritura (assistida en molts casos per les noves tecnologies, que faciliten ferramentes de traducció automàtica) que no l'expressió oral, assistint al fet de que molts docents en capacitat acreditada tenen problemes a l'hora d'enfrontar-se a una classe en valencià.

En segon lloc, com ja s'ha mencionat en un apartat anterior, tot el procés d'acreditació de coneiximents de valencià està dirigit per un organisme, la JQCV, que aplica uns criteris més convergents cap al català estàndard de lo que estipulen les normes i recomanacions de la AVL. Si ad això li sumen l'homologació automàtica de títols

d'altres territoris en models lingüístics no valencians (sense un mínim curs pont d'adaptació), estem convençuts de que els docents realment capacitats per a l'ensenyança del valencià van a contribuir, per convenciment o per ignorància, a la desnaturalisació de la modalitat lingüística valenciana, en benefici del català estàndart i d'una visió homogeneisadora del conjunt conformat pel valencià i el català.

Comentari a banda requerix la menció a la titulació de Filologia Catalana, que substituï el 1993 a l'especialitat de Filologia Valenciana. A rant del DICTAMEN de 2005⁴⁸ de la AVL, que indica en el seu punt 5 que el nom adequat per a la llengua en la Comunitat Valenciana és "valencià", considerem que el govern valencià hauria d'instar a les universitats valencianes a que modifiquen el nom de la titulació de Filologia de la llengua pròpia dels valencians per la de Filologia Valenciana, usant el nom de la llengua que recull el nostre Estatut d'autonomia i que la AVL prescriu que s'ha d'usar en la Comunitat Valenciana.

i) crear u o varis òrguens de control encarregats del seguiment de les mides adoptades i dels progressos realitzats en l'establiment o desenroll de l'ensenyança de les llengües regionals o minoritàries, i redactar al respecte informes periòdics que es faran públics.

Indica el **5nt Informe**, en la seua pàgina 130, que "... Per últim, el Decret [fent referència al Decret 9/2017 ja mencionat, que abans de la seua suspensió establia el Programa Educatiu Plurilingüe Dinàmic] establix la realització d'una evaluació global del model lingüístic per a comprovar el grau de compliment dels objectius i millorar l'educació plurilingüe (artícul 37. Finalitat de l'evaluació global del model lingüístic educatiu valencià)".

Llamentablement dubtem que les evaluacions que porte a terme l'actual govern valencià, per a comprovar el grau de compliment dels objectius i millorar l'educació plurilingüe, tinguen en consideració aspectes com la proximitat als parlants del model lingüístic usat en el sistema educatiu, punt que considerem que hauria de ser clau per a una política lingüística realista i allunyada d'un essencialisme nociu per al valencià.

5.2.c) Subapartat "Part III. Artícul 9 – Justícia"

Paràgraf 1

Les Parts es comprometen, per lo que es referix a les circumscripcions de les autoritats judicials en les que el número de persones que allí residixquen i parlen les llengües regionals o minoritàries justifique les mides específiques següents, segons siga la situació de cada una d'eixes llengües i a condició de que el Juge no considere que l'utilització de les possibilitats oferides pel present paràgraf constituïx un obstàcul per a la bona administració de la justícia:

---

48 Vore l'Anex III.f.

a) en els procediments penals:

i) assegurar que els òrguens jurisdiccionals, a sol·licitud d'una de les Parts, porten el procediment en les llengües regionals o minoritàries; i/o

ii) garantir a l'acusat el dret d'expressar-se en la seua llengua regional o minoritària; i/o

iii) assegurar que les demandes i les proves, escrites o orals, no es consideren desestimables pel sol motiu d'estar redactades en una llengua regional o minoritària; i/o

iv) redactar en dites llengües regionals o minoritàries, prèvia sol·licitud, els documents relatius a un procediment judicial, recurrent, si fora necessari, a intèrprets i a traduccions sense despeses addicionals per als interessats;

b) en els procediments civils:

i) assegurar que els òrguens jurisdiccionals, a sol·licitud d'una de les Parts, porten el procediment en les llengües regionals o minoritàries; i/o

ii) permetre, quan una Part en un litigi haja de comparèixer personalment davant un Tribunal, que s'expressa en la seua llengua regional o minoritària sense incórrer per això en despeses addicionals; i/o

iii) permetre la presentació de documents i de proves en les llengües regionals o minoritàries, si fora necessari recurrent a intèrprets i a traduccions.

c) en els procediments davant les jurisdiccions competents en matèria administrativa:

i) assegurar que els òrguens jurisdiccionals, a sol·licitud d'una de les Parts, porten el procediment en les llengües regionals o minoritàries; i/o

ii) permetre, quan una Part en un litigi haja de comparèixer personalment davant un Tribunal, que s'expressa en la seua llengua regional o minoritària sense incórrer per això en despeses addicionals; i/o

iii) permetre la presentació de documents i de proves en les llengües regionals o minoritàries, si fora necessari recurrent a intèrprets i a traduccions;

El Comité d'Experts insta fermament a les autoritats espanyoles:

- modificar el marc legal en l'objecte d'indicar expressament que les autoritats judicials penals, civils i administratives de la Comunitat Valenciana portaran els procediments en valencià si una de les parts ho requerix;

- prendre les mesures necessàries per a garantir, aplegat el cas, que les parts en un procediment siguen específicament informades de l'obligació per les autoritats judicials de la Comunitat Valenciana de portar eixe procediment en valencià si una de les parts ho requerix, conforme als compromisos mampresos per Espanya en

L'article 9, paràgrafs 1.a.i, 1.b.i i 1.c.i de la Carta;

- ***prendre les mesures necessàries per a augmentar el percentatge de personal judicial de la Comunitat Valenciana, a tots els nivells i en particular entre els jutges i procuradors, capaços d'utilitzar el valencià com a llengua de treball en els tribunals;***
- ***posar en marxa programes de formació adequats per al personal de l'administració de justícia i els advocats.***

Recomanacions del Comité de Ministres:

- 1. modifiquen el marc jurídic en l'objectiu de deixar clar que les autoritats judicials penals, civils i administratives en les Comunitats Autònomes puguen portar a terme els procediments en les llengües cooficials a petició de qualsevol de les parts;***
- 2. continuen adoptant les mesures jurídiques i pràctiques necessàries per a garantir que una proporció adequada del personal judicial destinat en les Comunitats Autònomes a les que siga d'aplicació l'article 9 de la Carta tinga capacitat per a treballar en les llengües pertinents;***

En relació a l'article 9 de la Carta, considerem que queda molt de camí per recórrer fins que els valenciaparlants puguen vore respectats els seus drets llingüístics, sense haver de renunciar a expressar-se en valencià i que la justícia es dirigisca ad ells en la mateixa llengua. Qualsevol acció orientada a avançar en esta matèria contarà en el nostre recolzament.

Paràgraf 3

Les Parts es comprometen a fer accessibles, en les llengües regionals o minoritàries, els texts legislatius nacionals més importants i aquells que es referixen en particular als parlants de dites llengües, excepte si ja es disponga de dits texts d'un altre modo.

El **5nt Informe** indica en la seua pàgina 134:

El Bolletí Oficial de l'Estat es publica en les diferents llengües cooficials.

Correspon al govern autonòmic:

- La rotació en l'elaboració de la versió en català del BOE, en coordinació en la Generalitat de Catalunya.
- L'elaboració de la versió en valencià del IRPF.

- L'elaboració de la versió en valencià de la documentació dels processos electorals.
- La traducció al valencià de les proves en els processos del Ministeri de Justícia (advocats i procuradors).

A continuació matisarem alguns dels aspectes anteriors.

5.2.c.1 Versió en valencià del BOE

En relació a la publicació del Bolletí Oficial de l'Estat (BOE) en valencià cal indicar que distints governs autonòmics valencians havien estat enviant la traducció del BOE a l'Agència Estatal BOE des finals de l'any 2000 fins al Suplement del dia 23 d'octubre de 2015. A partir d'eixe moment no apareixen en la web del BOE⁴⁹ versions en valencià dels bolletins.

Les entitats elaboradores del present informe iniciaren un procediment a través del *Defensor del Pueblo* per a conèixer el motiu de l'interrupció de les traduccions al valencià del BOE, coincidint en l'últim canvi de govern autonòmic, obtenint-se la confirmació per part de l'Agència Estatal BOE de que la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Deport de la Generalitat Valenciana havia deixat d'enviar les traduccions, pero que manifestava l'intenció de normalisar les traduccions⁵⁰.

No obstant això, un escrit posterior de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Deport, per mig d'un informe de la Direcció General de Política Llingüística i Gestió del Multilingüisme (DGPLGM) indicava que la demanda de traducció de texts en el nou govern autonòmic havia impossibilitat atendre el compromís de traducció del BOE, pero que el BOE sempre havia disposat d'una versió en valencià, ya que, segons dit informe, "valencià i català són llengües coincidents".

Eixe mateix escrit de la Conselleria manifestava que la DGPLGM estava treballant en les direccions generals de Política Llingüística de Catalunya i les Illes Balears per a "optimitzar els recursos humans, tècnics i econòmics per a satisfer les tres al mateix temps els convenis de col·laboració en atres administracions, entre elles la de l'Estat". Esta afirmació és parcialment coincident en lo indicat en el **5nt Informe**, quan diu que

---

49 Se pot consultar la versió digital del BOE en: <http://boe.es/>

50 El Suplement en llengua valenciana del BOE es publica en virtut del Real Decret 489/1997, de 14 d'abril, sobre publicació de les lleis en les llengües cooficials de les comunitats autònomes que preveu que dita publicació es realitze en els tèrmenes que s'establixquen per mig de conveni de col·laboració en la corresponent comunitat.

A l'ampar d'esta previsió, en data 4 de desembre de 2000 (BOE nº 312 de 29 de desembre), l'Administració General de l'Estat i la Generalitat Valenciana varen firmar un Conveni per a la publicació de les lleis en llengua valenciana. Conforme a les seues clàusules, correspon al Ministeri de la Presidència, a través de l'Agència Estatal BOE, proporcionar al Govern valencià els texts en castellà de les normes en ranc de llei, degudament composts, llegits, corregits i certificats.

A partir d'esta remissió dels texts en castellà, correspon a la Generalitat Valenciana, conforme a la clàusula quinta del conveni dalt citat, la seua traducció al valencià i devolució a esta Agència.

“Correspon al govern autonòmic: La rotació en l'elaboració de la versió en català del BOE, en coordinació en la Generalitat de Catalunya”.

En el passat ya hi hagué una interrupció temporal de les versions en valencià del BOE, i en eixe cas l'informe d'evaluació del Comité d'Experts va concloure que, donades les similituts entre valencià i català, l'existència d'esta última satisfia la necessitat de tindre els texts legislatius més importants en valencià (vore l'apartat 4.3 d'este document).

Com a usuaris i defensors de la modalitat llingüística valenciana, podem constatar que la rotació en l'elaboració de la “versió en català” [sic] del BOE és (i serà), efectivament, sempre una versió en català estàndart i no una alternança d'estàndart català i estàndart valencià (seguint la política llingüística de l'actual govern autonòmic, que prima la convergència subordinada respecte al català estàndart front a la defensa de la modalitat pròpia valenciana), justificada per una suposta major eficiència pero que en realitat amaga un propòsit ideològic contrari als drets dels valenciaparlants a contar en versions en la pròpia modalitat llingüística..

Cal destacar també que els arguments esgrimits per la DGPLGM per a oferir una versió única per al valencià i el català mencionen el DICTAMEN de 2005⁵¹ de la AVL, pero de forma interessada només mencionen en els aspectes que convenen a la seua intenció de promoure una visió homogeneisadora del valencià i el català, i obvien el fet que la AVL anima l'existència de versions distintes per als models llingüístics de cada territori. Per molt que consideren que el valencià i el català són llengües coincidents, l'existència de distintes estàndarts (u d'ells expressament obligatori per a usos oficials en la Comunitat Valenciana) requereix de distintes versions per a respectar el dret dels ciutadans de cada territori a tindre, en este cas, el BOE en la seua pròpia modalitat.

Com a usuaris del valencià pensem que, quan està en joc el respecte a la diversitat llingüística, este hauria de primar sobre criteris de suposta eficiència, els quals portats a l'extrem farien de la Carta una utopia, puix no serien necessàries les versions en ninguna llengua minoritària que convixca diglòssicament en una atra llengua no minoritària en la que els seus parlants també siguen competents o que estructuralment siga pròxima.

5.2.c.2 Versió en valencià del IRPF

Donat que és cada volta manco utilisada la versió en paper dels formularis per a fer la declaració de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques, no podem constatar el grau de compliment d'esta responsabilitat per part del govern valencià.

Sí podem indicar que l'aplicació informàtica per a realisar la declaració del IRPF conta en l'opció del valencià pero, segons indica la web de l'Agència Tributària en l'apartat “Política Llingüística”⁵², les versions en idiomes distintes al castellà es realisen per mig de traducció automàtica. En el cas del valencià, entenem que davant la no disponibilitat

---

51 Vore l'Anex III.f.

52 Se pot visitar en: https://www.agenciatributaria.es/AEAT.internet/Inicio/ otros /Politica_linguistica/Politica_linguistica.shtml

de ferramentes de traducció automàtica per a la modalitat valenciana, l'Agència Tributària està proporcionant la mateixa traducció al català estàndart baix les opcions idiomàtiques “català” i “valencià”.

Considerem que be l'Agència Tributària o be el govern autonòmic estan actuant en negligència en este cas, aplicant el mateix traductor automàtic a les dos opcions d'idioma, puix no hi ha possibilitat d'usar l'argument de l'eficiència. O potser, més que actuar de forma negligent, este cas evidencia la falta de ferramentes informàtiques per a la modalitat valenciana, o la seua falta de difusió, i en abdós casos el govern valencià o la mateixa Acadèmia Valenciana de la Llengua haurien de posar els mijos per a garantir l'existència i la difusió de ferramentes informàtiques de traducció automàtica des de les principals llengües cap a l'estàndart valencià i viceversa, siguen estes ferramentes desenrollades per la pròpia administració o en la col·laboració d'empreses tecnològiques que despunten en eixe camp.

5.2.c.3 Versió en valencià de la documentació dels processos electorals

Al igual que en el cas del BOE, les entitats elaboradores del present informe iniciaren un procediment a través del *Defensor del Pueblo* per a conèixer el motiu pel qual ad alguns ciutadans valencians els arribaren versions en català i no en valencià de les targetes del cens electoral per a les eleccions del 26 de juny de 2016, pensant que es tractava d'un error.

L'Oficina del Cens Electoral indicà en un informe que s'estava utilisant la primera traducció proporcionada pel govern valencià a conseqüència de l'entrada en vigor de la Llei Orgànica 5/1985, de 19 de juny, del Règim Electoral General, i que l'Oficina del Cens Electoral demanaria de nou “... la traducció correcta al valencià [...] solucionant aixina l'erro de cara a futurs processos electorals...”.

Quedem a l'espera de que en pròxims comicis les targetes del cens electoral arriben als ciutadans valencians en la versió bilingüe castellà/valencià.

5.2.d) Subapartat “Part III. Article 10 - Autoritats administratives i servicis públics”

Paràgraf 1

En les circumscripcions de les autoritats administratives de l'estat en les quals residisca un número de parlants de llengües regionals o minoritàries que justifique les mides que figuren a continuació, i d'acort en la situació de cada llengua, les parts, en la mida en que raonablement puguen, es comprometen a:

a) i) velar per a que estes autoritats administratives utilisen les llengües regionals o minoritàries;

El Comité d'Experts insta a les autoritats espanyoles a augmentar substancialment la sifra d'empleats parlants de valencià en els departaments corresponents de l'Administració i a que implante programes de formació adequats.

b) posar a disposició de la població formularis i texts administratius d'us freqüent en les llengües regionals o minoritàries, o en versions bilingües;

c) permetre a les autoritats administratives redactar documents en una llengua regional o minoritària.

Les entitats redactores del present informe valorem positivament els esforços en favor del coneixement del valencià per part dels empleats públics al servici de l'Administració General de l'Estat en la Comunitat Valenciana. No obstant, trobem encara puntualment casos d'actituds contràries a la normalització de l'ús del valencià en empleats públics (per eixemple, en les forces de seguretat estatals⁵³).

El clima polític que s'està vivint en Espanya, per la qüestió nacionalista catalana, està causant en la població algunes reaccions contràries a la pluralitat llingüística. Esperem que el personal de les distintes administracions públiques siguen un eixemple de respecte a la diversitat i als drets dels ciutadans de territoris en llengua pròpia, en un ambient de convivència, tolerància i igualtat de les llengües cooficials.

Paràgraf 2

Pel que fa a les autoritats locals i regionals en els territoris de les quals residisca un número de parlants de llengües regionals o minoritàries que justifique les mides que figuren a continuació, les Parts es comprometen a permetre i/o fomentar:

a) l'ús de les llengües regionals o minoritàries en el marc de l'administració regional o local;

b) la possibilitat per als parlants de llengües regionals o minoritàries de presentar sollicituts orals o escrites en dites llengües;

En este punt, respecte a lo indicat en les pàgines 136 i 137 del **5nt Informe**, només indicar que la DGPLGM publicà en 2016 uns "*Criteris lingüístics*" que han segut durament criticats per membres de l'ent normatiu oficial del valencià (AVL), per propondre un model llingüístic allunyat de les normes i recomanacions de l'entitat normativa, tornant al model subordinat respecte al català estàndart dels anys 80 del segle passat (vore nota 29).

53 Un eixemple el trobem en l'article "*Denunciado en Benidorm por dirigirse a dos policías nacionales en valenciano*" publicat el dia 2 de març de 2017 pel diari *Información*:
<https://www.diarioinformacion.com/benidorm/2017/03/02/denunciado-benidorm-dirigirse-policias-nacionales/1866326.html>

Estos Criteris estan sent usats inclús fòra del seu àmbit d'aplicació legal, estenent per administracions locals i mijos de comunicació un llenguatge apartat de la llengua viva pero que està consolidant-se per la cantitat de nouparlants que no coneixen atre model llingüístic i per l'inseguritat causada en els usuaris nadius del valencià, als que es fa creure que el valencià vernàcul és “informal”, “incult”, “vulgar” o “acientífic”.

c) la publicació per les col·lectivitats regionals dels seus texts oficials també en les llengües regionals o minoritàries;

En este punt volem reiterar que el model llingüístic que està promovent l'actual govern autonòmic s'està deixant notar en la redacció dels texts oficials de les administracions públiques valencianes, tant a nivell autonòmic com local, i no el reconeixem com a adequat per a l'idioma valencià.

d) la publicació per les autoritats locals dels seus texts oficials també en les llengües regionals o minoritàries;

e) l'ús per les col·lectivitats regionals de llengües regionals o minoritàries en els debats de les seues assemblees, sense excloure, no obstant, l'ús de la/les llengua/es oficial/s de l'Estat;

f) l'ús per les col·lectivitats locals de llengües regionals o minoritàries en els debats de les seues assemblees, sense excloure, no obstant, l'ús de la/les llengua/es oficial/s de l'Estat;

g) L'ús o l'adopció i, en el cas de que siga procedent, conjuntament en la denominació en la llengua o les llengües oficials, de les formes tradicionals i correctes dels toponímics en les llengües regionals o minoritàries.

Paràgraf 3

Per lo que es referix als servicis públics garantisats per les autoritats administratives o per atres persones que actuen per conte d'aquelles, les Parts contractants, en els territoris en que es parlen les llengües regionals o minoritàries i en funció de la situació de cada llengua i en la mesura en que això siga raonablement possible, es comprometen a:

a) velar per que les llengües regionals o minoritàries s'ampren en prestar-se un servici;

b) permetre als parlants de les llengües regionals o minoritàries presentar sollicituts i rebre respostes en dites llengües; o

c) permetre als parlants de llengües regionals o minoritàries presentar sollicituts en dites llengües.

Respecte als punts anteriors, matisant l'informació aportada en la pàgina 138 del **5nt Informe**, volem posar de manifest que gran part de les administracions locals estan promovent el model subordinat respecte al català estàndart marcat per la DGPLGM, tant en la documentació oficial com en els seus canals “informals” (webs, rets socials), sent tristament freqüent trobar-se expressions pròpies d'altres territoris que desplacen a les expressions equivalents valencianes, que són ademés les avalades per l'entitat normativa oficial del valencià (AVL).

Este fet pot explicar-se parcialment per la circumstància ja comentada de l'absència de ferramentes de traducció automàtica a la modalitat valenciana, que fa que certs empleats públics en coneiximents de valencià certificats es troben poc confortables escrivint en esta llengua i hagen de recórrer a ferramentes de traducció com Google Translate que no contempla la modalitat valenciana sino només el català estàndart. De fet, moltes administracions locals en pocs recursos per a traduir les seues pàgines web estan utilisant per al valencià opcions de traducció automàtica al català estàndart, generant rebuig entre els seus ciutadans.

Al mateix temps, s'està observant en alguns àmbits administratius una estratègia coercitiva cap als funcionaris, exigint-los que modifiquen els seus usos llingüístics per a adaptar-se als “Criteris lingüístics” anexionistes de la DGPLGM. Este fet s'ha denunciat tant per sectors autoctonistes com particularistes:⁵⁴

En el mes d'abril del 2017, un funcionari m'envià esta informació: “Treballa en l'Administració i patisc els Criteris de la DGPLGM. Diuen que són de la Generalitat Valenciana. L'AVL, segons això, quasi no és Generalitat. La setmana passada, u que ara té un xicotet càrrec on treballa em va dir que, per orde del cap, havia de canviar en un escrit que m'havien encarregat tots els servicis i tots els este, esta per servei i aquest, aquesta, ja que, segons deia, estava incomplint els Criteris.”

Paràgraf 4

En la finalitat d'aplicar les disposicions dels paràgrafs 1, 2 i 3 que hagen acceptat, les Parts es comprometen a adoptar una o vàries de les següents mides:

a) la traducció o l'interpretació eventualment solicitades;

En la pàgina 138 del **5nt Informe** se fa referència a l'elaboració i edició dels “Criteris lingüístics de l'Administració de la Generalitat”⁵⁵, ja comentats en apartats anteriors.

---

54 SARAGOSSÀ, Abelard. *El valencianisme lingüístic*. Àrbena, València c., 2018, p. 176.

55 Criteris aprovats per mig de Resolució de 23 de novembre de 2016 (DOGV 7923, de 23/11/2016). Es poden consultar en:

Tornem a reiterar que estos criteris han segut durament criticats inclús per membres de l'ent normatiu actualment oficial del valencià per als usos de l'administració pública (AVL) per propondre un model llingüístic alluntat de les normes i recomanacions de l'entitat normativa, tornant al model subordinat respecte al català estàndart dels anys 80 del sigle passat (vore nota 29).

L'existència d'estos criteris, innecessaris a la vista dels documents normatius elaborats per l'entitat normativa, i contradictoris en els mateixos, pretenen:

- "... acompanyar a qualsevol persona interessada en escriure correctament en valencià en el guany d'una bona competència llingüística...", quan realment proposen un model llingüístic antinatural excepte per la minoria de valenciaparlants partidaris de l'anexionisme llingüístic.
- "... posar-los a disposició del conjunt de les administracions públiques que porten a terme la seua activitat en la nostra comunitat autònoma...", suplantant les competències de l'entitat normativa no només en l'Administració de la Generalitat sino en atres administracions públiques. La posada a disposició de les administracions públiques, i també d'algunes entitats culturals privades, es va fer per mig de l'edició d'un llibre en paper, cosa de tot punt innecessària en els temps actuals.

La DGPLGM destaca que en el procés d'elaboració d'estos criteris "han participat tècnics llingüístics d'institucions públiques valencianes municipals, provincials, universitàries i d'autogovern", pero obvia dir que s'han fet sense la participació de la AVL, a la qual només es demanà un informe no vinculant, apurant determinis, del qual només es varen incorporar algunes de les recomanacions, deixant desateses la majoria de les més rellevants (els articles mencionats en la nota 29 expliquen el procés seguit per la DGPLGM). Com cabia esperar, tampoc se va contar en l'opinió de la RACV com a entitat normativa de referència del valencianisme idiomàtic.

La nostra interpretació és que el govern actual té una fulla de ruta traçada per a conseguir de la forma més ràpida possible una convergència completa (excepte algunes concessions menors) del valencià cap al català estàndart, en tots els usos públics, aprofitat la seua capacitat d'influència en els mijos de comunicació i el sistema educatiu. D'esta manera, la modalitat vernacular valenciana quedaria com una parla vulgar en els valenciaparlants nadius, que usarien el català estàndart en àmbits formals (o, directament, el castellà, llengua no connotada ideològicament i en més de 300 anys en una posició de domini diglòssic sobre el valencià), i en un poc més de temps desapareixeria completament inclús en la parla, degut a la cada volta major presència d'usuaris de la llengua que l'han depresa en l'escola i els mijos de comunicació i a la castellanisació que afecta fonament a les grans ciutats valencianes i escomença a afectar a les mijanes.

Este escenari buscat i/o propiciat per l'anexionisme nos pareix incompatible en la supervivència de la llengua valenciana, pero, per desgràcia, també cada volta més provable.

b) el reclutament i, en el seu cas, la formació de funcionaris i altres empleats públics en número suficient;

Sobre l'informació aportada en les pàgines 138 i 139 del **5nt Informe**, nos pareix significativa la discrepància en algunes senyes exposades:

- Quan es tracta d'acreditar coneiximents en valencià per mig de certificats, considerant que els certificats C1 i C2 acrediten un grau en les distintes competències de “prou be o perfectament”, el percentage d'empleats públics valencians que tenen eixe nivell seria del 52,9%
- L'enquesta realisada en l'últim trimestre de 2016 indica que “parla prou be o perfectament” un 57,3% dels enquestats, per damunt del percentage d'empleats que acrediten un nivell C1 o C2. En canvi, d'eixa enquesta es desprén que “escriu prou be o perfectament” un 45,9% dels enquestats, per baix del percentage d'empleats que acrediten un nivell C1 o C2.
- Del contrast de les senyes anteriors, si la metodologia de l'enquesta és correcta, deduïm que hi ha més empleats públics que tenen confiança en les seues competències orals de lo que acrediten els certificats. Aventurem que alguns d'ells seran valencioparlants sense que eixa competència elevada puga ser acreditada, i caldria analisar per qué eixos parlants nadius no han optat a, o conseguit, les certificacions.
- En canvi, en quant a l'escriptura succeïx lo contrari: a pesar de tindre una certificació que acredita major competència, molts empleats públics no es senten segurs en l'expressió escrita. En este cas aventurem el motiu podria ser la falta de pràctica en l'us escrit del valencià una volta conseguida la certificació, i nos temem que la conseqüència serà recórrer a ferramentes de traducció automàtica que seran be per al català estàndart o be seguint els “Criteris llingüístics” de la DGPLGM (subordinats respecte al català estàndart) mencionats en apartats anteriors.
- Per una atra banda, hem de tornar a reivindicar ací la plena validea dels diferents títuls de valencià que des de fa sèt dècades impartix i otorga l'entitat Lo Rat Penat, els quals acrediten el coneiximent adequat de la llengua valenciana, i que continuen sense ser reconeguts per l'administració pública, per motius estrictament ideològics.

5.2.e) Subapartat “Part III. Article 11 – Mijos de comunicació”

Paràgraf 1

Per als parlants de llengües regionals o minoritàries, en els territoris en que es parlen dites llengües, segons siga la situació de cada una d'elles i en la mesura en que les autoritats públiques, de manera directa o indirecta, tinguen competències, atribucions o un paper que representen en dit àmbit, respectant al propi temps els principis d'independència i d'autonomia dels mijos de comunicació, les Parts es comprometen:

a) en la mida en que la ràdio i la televisió tinguen una missió de servici públic, a:

i) garantir la creació de, a lo manco, una emissora de radi i un canal de televisió en les llengües regionals o minoritàries; o

El Comité d'Experts insta a les autoritats espanyoles a adoptar les mides necessàries per a promoure i/o facilitar la creació d'un canal de televisió i una emissora de ràdio públiques en valencià.

Sobre l'informació aportada en les pàgines 140 i 141 del **5nt Informe**, considerem necessari fer les següents matisacions.

En primer lloc, nos congratulem de la recuperació dels mijos de comunicació públics en valencià que l'anterior govern autonòmic desmantellà. No obstant, i al igual que havem indicat en referència als Criteris Llingüístics de la DGPLGM, el Llibre d'Estil de la nova radiotelevisió autonòmica⁵⁶ promou un model llingüístic marcadament convergent en el català estàndart, fent concessions particularistes en els continguts audiovisuals pero marcant un model decididament convergent o anexioniste en la seua web i rets socials, com volent transmetre en els continguts textuais (accessibles per Internet) una visió més homogènea del valencià respecte alcatalà de lo que la llengua oral permet.

Açò, al nostre entendre, entra en contradicció en algunes de les funciones arreplegades en est apartat del **5nt Informe**, en concret:

k) Promoure i difondre els valors històrics, culturals, educatius i **llingüístics, en tota la seua riquesa i la varietat**, per a contribuir al desenroll de la Comunitat Valenciana.

[...]

---

56 Se pot consultar en format PDF en la següent direcció:
https://www.cvmc.es/wp-content/uploads/2017/12/Llibre-destil-CVMC_web.pdf

n) Promoure la **cohesió territorial i la diversitat llingüística per mig de la difusió en valencià**, que serà la llengua vehicular dels mijos públics que depenguen de Generalitat Valenciana.

No considerem que una convergència llingüística pròxima a l'anexionisme siga compatible en promoure i difondre els valors llingüístics en tota la seua riquesa i varietat, quan precisament s'està fugint d'eixa varietat en lo que a la modalitat llingüística valenciana es referix (que és la que hauria d'interessar al govern valencià). Tampoc considerem que l'evitació de la modalitat llingüística valenciana ajude a cohesionar territorialment la Comunitat Valenciana, sino que ajuda a crear "cohesions" a atres nivells que escapen de l'àmbit autonòmic, i que no són acceptades per la majoria de la població valenciana.

En segon lloc, també nos preocupa la falta de pluralitat, en relació a la sensibilitat llingüística, dels professionals que s'han incorporat al Servei Públic de Radiodifusió i Televisió d'Àmbit Autonòmic, que en gran part militen o han militat en associacions actives en defensa de l'anexionisme llingüístic, o inclús de projectes nacionals conjunts per als pobles valencià i català⁵⁷. Confiam en que la professionalitat estiga per damunt d'ideologies, i que este servici públic garanteix "la generació de continguts informatius i la difusió d'informació objectiva, veraç, accessible i imparcial, que es deurà ajustar plenament al criteri d'independència professional i la pluralitat política, social, ideològica i territorial de la Comunitat Valenciana". Pero no deixa de ser inquietant que la composició ideològica d'un servici públic tan rellevant com un mig de comunicació estiga sociològicament tan alluntat de la societat a la que es dirigeix.

Per últim, respecte a la promoció de la programació i producció de continguts audiovisuals en valencià, veem el mateix perill de que estos continguts presenten un model llingüístic tan alluntat del valencià viu que provoqe rebuig en els consumidors o ajude a normalise un estàndart que desplaça les formes pròpies valencianes o be facilita la seua substitució pel castellà, en no identificar-se en dit model llingüístic.

b) i) fomentar i/o facilitar la creació de, a lo manco, una emissora de ràdio en les llengües regionals o minoritàries; o

c) i) fomentar i/o facilitar la creació de, a lo manco, una canal de televisió en les llengües regionals o minoritàries; o

d) Fomentar i/o facilitar la producció i la difusió d'obres d'audició i audiovisuals en les llengües regionals o minoritàries;

---

⁵⁷ Vore l'artícul "Llega À Punt, una autonòmica a la medida de Compromís y con guiños al independentismo", del diari *El Español*, edició del 11/06/2018: https://www.elespanol.com/economia/medios/20180610/llega-punt-autonomica-medida-compromis-guiños-independentismo/313969195_0.html [Recuperat el 05/08/2018]

e) i) fomentar i/o facilitar la creació i/o manteniment de, a lo manco, un orgue de premsa en les llengües regionals o minoritàries; o

En relació a la premsa, cal ressaltar que entre els diaris digitals (o premsa escrita en versió digital) que han optat per tindre dos versions, en castellà i en valencià, la majoria d'ells fan us de ferramentes de traducció automàtica en una mínima supervisió humana, com s'ha pogut observar en els numerosos erros de traducció lliterar en els mateixos titulars⁵⁸.

Estes traduccions automàtiques, ademés, tornen a presentar les mateixes carències que s'han mencionat per a atres escenaris de traducció automàtica: les ferramentes de traducció són opcions generalistes per al català estàndart (Google Translate) o be ferramentes allineades en els "Criteris Lingüístics" de la DGPLGM (Salt.usu), de marcat caràcter convergent en el català. Dona l'impressió de que alguns mijos oferixen la versió en valencià només per a optar a subvencions del govern autonòmic.

Menció a banda mereix el comentari sobre els mijos de comunicació editats en Catalunya. Estos diaris no solen tindre molta arribada als valenciaparlants, sino que més be són consultats per la minoria de sentiment anexioniste i una part de parlants particularistes. En este cas no nos trobem en un model valencià convergent, sino en contenguts escrits en la seua major part directament en la modalitat catalana, excepte els que es referixen a temàtica valenciana que usen un model marcadament convergent, alluntat de les normes i recomanacions de la AVL i, no cal dir-ho, més llunt encara de les normes i recomanacions de la RACV.

No deixa de ser curiós que la mateixa Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Deport contribuïxca al sosteniment econòmic d'alguns d'estos mijos catalans, quan tenen el recolzament del govern català, i que ademés de no tindre molts llectors valencians, no seguixen l'estàndart lingüístic valencià, no respecten la denominació de "valencià" aplicada a l'idioma propi (segons indica el DICTAMEN de 2005⁵⁹ de la AVL) i no respecten la cultura i les senyes valencianes (nom del territori i identitat del Poble Valencià, per posar un parell d'eixemples).

f) ii) ampliar les mides existents d'assistència financera a les produccions audiovisuals en llengües regionals o minoritàries.

En relació als comentaris de la pàgina 142 del **5nt Informe**, tornem a manifestar que molts mijos (sobre tot digitals en dos versions, castellana i valenciana) que opten a les subvencions només estan traduït de forma automàtica la versió original en castellà,

---

58 Vore l'artícul "El traductor automático del diario 'Levante' convierte a Lady Di en Lady Vaig Donar", del diari El País, en data 31/08/2017: https://verne.elpais.com/verne/2017/08/31/articulo/1504190083_815299.html [Recuperat el 05/08/2018]

59 Vore l'Anex III.f.

utilisant traductors en models lingüístics alluntats de la modalitat lingüística valenciana.

5.2.f) Subapartat “Part III. Article 12 – Activitats i servicis culturals”

Paràgraf 1

En matèria d'activitats i de servicis culturals - en particular de biblioteques, videoteques, centres culturals, museus, archius, acadèmies, teatres i cines, aixina com treballs lliteraris i producció cinematogràfica, expressió cultural popular, festivals, indústries culturals, incloent en particular l'utilisació de tecnologies noves, les Parts, pel que fa al territori en el que es parlen dites llengües i en la mesura en que les autoritats públiques tinguen competències, atribucions o un paper que representar en dit àmbit, es comprometen a:

- a) fomentar l'expressió i les iniciatives pròpies de les llengües regionals o minoritàries, i favorir els diferents mijos d'accés a les obres produïdes en estes llengües;*
- b) favorir els diferents mijos d'accés en atres llengües a les obres produïdes en les llengües regionals o minoritàries col·laborant en les activitats de traducció, doblage, postsincronisació i subtitulació i portant-les a terme;*
- c) favorir l'accés en llengües regionals o minoritàries a obres produïdes en atres llengües col·laborant en les activitats de traducció, doblage, postsincronisació i subtitulació i portant-les a terme;*
- d) velar per que els organismes encarregats d'organisar diverses formes d'activitats culturals, o de donar suport, integren de manera adequada el coneiximent i la pràctica de les llengües i de les cultures regionals o minoritàries en les activitats l'iniciativa de les quals depenga d'ells o a les quals presten el seu respal;*
- e) favorir la dotació dels organismes encarregats d'organisar activitats culturals, o de donar suport, en un personal que domine la llengua regional o minoritària, además de la/les llengua/es del restant de la població;*
- f) favorir la participació directa, pel que fa als servicis i als programes d'activitats culturals, de representants de parlants de la llengua regional o minoritària;*
- g) fomentar i/o facilitar la creació d'un o varis organismes encarregats d'arreglar, rebre en depòsit i presentar o publicar les obres produïdes en llengües regionals o minoritàries;*
- h) en el seu cas, a crear i/o promoure i finançar servicis de traducció i d'investigació terminològica en vistes, en especial, a mantindre i desenrollar en cada llengua regional o minoritària una terminologia administrativa, mercantil, econòmica, social, tecnològica o jurídica apropiades.*

És en est apartat del **5nt Informe** en el que les entitats redactores del present informe som més crítiques. En la pàgina 145 s'expon:

“... D'una atra, anualment es convoquen ajudes a la producció editorial i a l'edició electrònica de llibres en l'àmbit valencià, en especial atenció a les obres editades en valencià.

Aixina puix, l'Orde 84/2016, de 12 de decembre, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Deport, establix les bases reguladores per a la concessió de subvencions a la producció editorial. I en la convocatòria corresponent, es dota esta línea d'ajudes en 200.000 euros, que el seu 60% es destina a la producció editorial en valencià.

En eixe mateix sentit l'Orde 75/2016, de 29 de novembre, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Deport, establix les bases reguladores per a la concessió de subvencions a l'edició electrònica de llibres.

En la convocatòria corresponent, s'establix la següent distribució de la dotació econòmica de la línea:

A través d'activitats d'animació, en el valencià com a llengua vehicular, es fomenta l'hàbit lector en les biblioteques: clubs de lectura, festivals lliteraris, recitals, conferències, exposicions, etc.

Igualment, la revista Lletres valencianes dona conte de les novetats lliteràries, en resenyes tant en castellà com en valencià. La revista té com a objectiu crear una comunitat de lectors-usuaris de les publicacions de les editorials i llibreries valencianes. A través, puix, d'esta publicació es dona a conèixer, des del punt de vista cultural i artístic, els llibres més rellevants que produïxen les editorials valencianes i convertir-se en això en un catàlec de referència en el sector editorial valencià.

Per un atre costat, la Direcció general de Política Llingüística i Gestió del Multilingüisme també realisa accions en el camp de la cultura, on la presència del valencià està íntimament lligada a algunes de les seues expressions, sobre tot en aquelles més tradicionals. Aixina puix, anualment es concedixen ajudes econòmiques en l'àmbit festiu destinades a fomentar l'us del valencià en els llibres de festes, concretament d'aquelles en més arraïlada i major extensió geogràfica: les Falles, la Magdalena, les Fogueres i els Moros i Cristians.”

Sobre l'informació anterior havem de matisar que, si be les entitats autoctonistes mai havem contat en un recolzament econòmic per part de les administracions públiques valencianes proporcional a la representativitat social dels nostres postulats, des del canvi de govern autonòmic i municipal de l'any 2015 **pràcticament totes les accions de promoció de la cultura en valencià** (creació d'obres lliteràries, recitals, conferències, festivitats tradicionals) **exclouen sistemàticament ad aquelles entitats cíviques i culturals que se manifesten partidàries de l'autoctonisme llingüístic i actuen en coherència en eixes conviccions.**

Com s'ha exposat en l'apartat 3, és conegut que entre els últims anys del règim franquiste i el principi de la democràcia es produí un conflicte identitari en l'actual Comunitat Valenciana, que afectava a la denominació del territori, als seus signes d'identitat, a la denominació de la llengua valenciana i la seua entitat i model de codificació.

Durant el periodo en que el govern preautonòmic apostà per una codificació llingüística autoctonista per al valencià, les entitats partidàries de l'anexionisme o el particularisme foren respectades i els títuls de valencià expedits per les mateixes foren tan vàlits com els de les entitats autoctonistes a l'hora d'habilitar als mestres per a donar classes en valencià.

En el periodo de govern del PSPV-PSOE (1983-1995), si be la postura oficial girà cap a l'anexionisme, les entitats autoctonistes foren tolerades en major o menor mida, sobre tot en funció del signe polític de determinats ajuntaments.

Quan canvià el govern en 1995, la nova administració valenciana hagué de gestionar de nou els conflicte llingüístic soterrat durant l'etapa anterior. Per una banda, la pressió social demanava un model llingüístic autoctoniste que corregira les polítiques del govern anterior, i per atra els àmbits acadèmics formals i els partits en l'oposició s'oponien a una solució autoctonista (vore l'apartat 3 per a un major detall de les postures en conflicte). Com a resultat es va crear en 1998 una entitat normativa oficial per al valencià, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL), que havia de manifestar-se respecte al nom i entitat del valencià, i determinar la normativa del mateix.

La AVL aprovà en 2002, per primera vegada, un referent normatiu oficial del valencià, vàlit mentre no s'aprovaren la Gramàtica i el Diccionari o atres texts prescriptius de l'institució.

En 2005, la AVL dictaminà per primera vegada (motivant les protestes d'importants sectors socials), que el valencià i el català són "un mateix sistema llingüístic o llengua", proposant una aproximació de codificació "policèntrica convergent", que desenrollaria en vàries obres normatives que es publicaren en els anys següents: Diccionari ortogràfic i de pronunciació del valencià (2006), Gramàtica Normativa Valenciana (2006), Diccionari Normatiu Valencià (2014) i Gramàtica Valenciana Bàsica (2016). Este posicionament causà el rebuig del sector social autoctoniste encapçalat per la RACV, que paralelament ha continuat el desenroll de diverses obres normatives de referència, com el *Diccionari General de la Llengua Valenciana* (2010) o la *Nova Gramàtica de la Llengua Valenciana* (2015).

Per tant, mai abans de 2002 n'hi hagué una normativa oficial, i només a partir d'eixe moment la hi hagué, sent obligatòria o només per a “totes les administracions públiques de la Comunitat Valenciana”, segons consta en l'Estatut d'autonomia reformat en 2006, pero no, com és evident, per a usuaris particulars o entitats cíviques privades.

Ni durant el periodo de 1995 al 2002, en que encara no hi havia un estàndart oficial del valencià, ni en el periodo de 2002 a 2015, en que ya s'havia establert una codificació oficial per al valencià, mai les entitats autoctonistes havien segut discriminades per les seues idees.

En canvi des de l'últim relleu en el govern autonòmic, acompanyat de canvis del mateix signe a nivell de la Diputació provincial de València i de l'Ajuntament de la ciutat de València, s'ha estat usant com a excusa una aplicació rigorista de la Llei de creació de la AVL per a reduir o denegar les ajudes a les entitats cíviques i culturals que defenen llegítimament la seua postura, despuix de comprovar que la solució de consens que pretenia ser la AVL s'ha demostrat inútil, en permetre a l'anexionisme llingüístic seguir usant perfectament el seu model i en canvi només realisar unes mínimes concessions a l'auctoctionisme, que veu impossibilitat l'us d'un model ni tan sols pròxim a les seues premisses de partida (vore l'apartat 3 per a un major detall de les postures en conflicte).

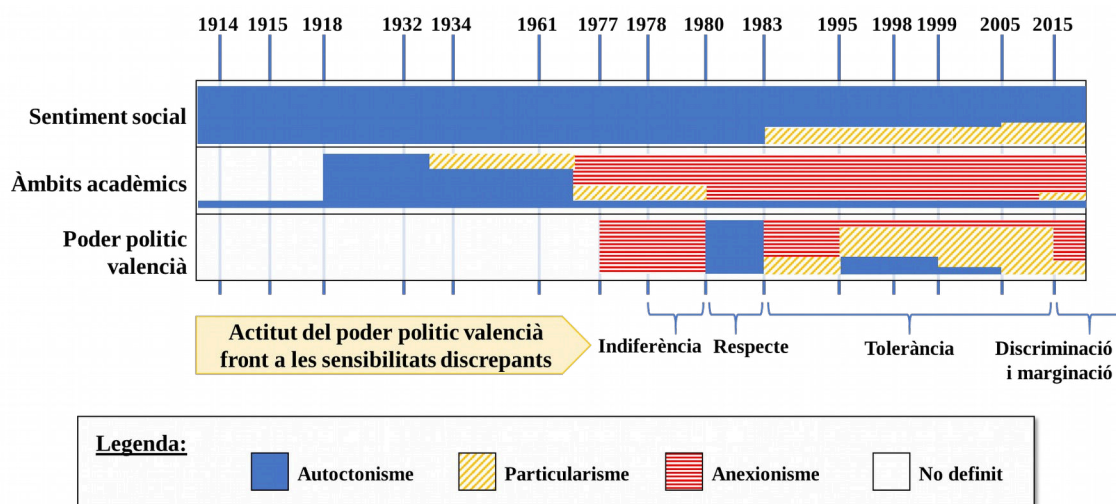

Figura 4. Cronograma simplificat de les sensibilitats lingüístiques en diferents àmbits, i del tractament oficial a les sensibilitats discrepants en el poder polític.

S'indiquen algunes dates rellevants: 1914, normativa autoctonista consensuada pels principals escriptors en Lo Rat Penat; 1915, Gramàtica Elemental de la Llengua Valenciana de Lluís Fullana, redactada segons les normes anteriors pel Centre de Cultura Valenciana (hui RACV) (autoctonista); 1918, Càtedra de Llengua Valenciana (autoctonista) en l'Universitat de València; 1932, Bases provisionals d'ortografia valenciana de Castelló; 1934, manifest antioccitaniste per part del nacionalisme català, secessioniste respecte a l'occità i anexioniste respecte al valencià i el balear (vore nota 12); 1961, estudiants universitaris valencians escomençaren a dir-li "catalana" a la seua llengua (anexionisme); 1977, Consell preautonòmic, inici del govern de PSPV-PSOE (anexioniste); 1978, Constitució espanyola; 1980, inici del govern de UCD (autoctoniste); 1983, inici del govern del PSPV-PSOE (anexioniste/particulariste); 1995, inici del govern del PP-UV (autoctoniste/particulariste); 1998, creació de la AVL, que obliga a l'administració a seguir la normativa de l'ent oficial; 1999, govern del PP (particulariste/anexioniste); 2005, publicació del DICTAMEN de la AVL que equipara valencià i català; 2015, inici del govern actual (anexioniste).

Considerem que **la persecució duta a terme pel poder polític actual** contra les entitats autoctonistes, **fet sense precedents en l'història centenària d'algunes d'elles, vulneren drets fonamentals i lingüístics consagrats** (vore l'Anex II) i **drets recollits en l'ordenament jurídic espanyol** (vore l'Anex III), tals com:

- Llibertat d'expressió, expressió i comunicació.
- Tria de les pròpies expressions culturals (en particular en tot lo relacionat en la llengua pròpia i la forma de entendre-la).
- Llibertat de creació literària.
- No discriminació per idioma, opinió política o de qualsevol altra índole.
- A tindre la pròpia vida cultural i a ampar el propi idioma (en base a les seues conviccions, com a comunitat lingüística lliure d'interferències externes).

- A ensenyar el propi idioma (en base a les seues conviccions, com a comunitat llingüística lliure d'interferències externes).
- A la protecció de l'existència i l'identitat nacional o ètnica, cultural i llingüística, i al foment de les condicions per a la promoció d'eixa identitat.
- A gojar de la pròpia cultura, i a utilitzar el propi idioma, en privat i en públic, lliurement i sense ingerència ni discriminació de cap tipus.
- A expressar les característiques pròpies i desenvolupar la pròpia cultura i idioma.
- A la promoció del coneixement de l'història, les tradicions, l'idioma i la cultura (en base a les seues conviccions, com a Poble en consciència de ser-ho).
- Protecció i promoció de la diversitat de les expressions culturals (sent la modalitat llingüística pròpia una de les expressions culturals més importants), i promoció del respecte ad esta diversitat.
- Reconeixement de l'índole específica de les activitats i els bens i servicis culturals en la seua qualitat de portadors d'identitat.
- Reconeixement de l'igual dignitat de totes les cultures (sense intromissions ni apropiacions indegudes)

Les entitats autoctonistes havem patit en estos 3 últims anys accions clarament discriminatòries i repressores, que s'enumeren en detall en l'Anex IV, i que podem resumir en les següents tipologies:

- Retirada de subvencions prèviament concedides.
- No concessió de subvencions a editorials en llengua valenciana que segueixen el model llingüístic autoctoniste de la RACV.
- Censura a les creacions lliteràries dels nostres autors (no publicació en llibres de festes oficials).
- No admissió o desqualificació implícita en concursos festius a les associacions culturals que segueixen el model llingüístic autoctoniste.
- Excloure d'accions relacionades l'organització i protecció de certes tradicions a les entitats que les crearen, simplement per ser partidàries de l'autoctonisme llingüístic i cultural⁶⁰.

---

60 Se poden consultar els següents articles:

- <http://www.actualidadfallera.es/es/blog-fallero/6018-por-que-lo-rat-penat-no-esta-en-la-comision-de-la-unesco>, publicat en *Actualidad Fallera* el 01/12/2017 [Recuperat el 05/08/2018] (també es pot trobar en l'[Apèndix Documental](#) - **Document 3**)

- <https://www.lasprovincias.es/valencia-ciudad/201702/24/malestar-penat-decision-fuset-20170224001418-v.html> publicat en *Las Provincias* el 24/02/2017 [Recuperat el 05/08/2018] (també es pot trobar en l'[Apèndix Documental](#) - **Document 4**)

- Menyspreu i marginació cap a les persones que defenen lligítimament una postura auctoconista respecte a la llengua valenciana, per part de responsables polítics de les administracions públiques valencianes.

Estes actuacions, que mai abans havien patit en tanta cruesa les persones o entitats anexionistes o particularistes, nos pareixen més greus quan provenen de governants que han fet alardo de tolerància i respecte a la diversitat, i en canvi demostren que eixa tolerància i respecte només se posa en pràctica si quadra en els seus plantejaments ideològics.

En ningun moment l'últim informe de l'Estat Espanyol, ni els altres informes aportats per associacions, han fet la més mínima menció a l'existència d'un col·lectiu de valencioparlants que han discrepat i discrepen de les polítiques lingüístiques dels diferents governs valencians. Si bé l'existència d'esta sensibilitat lingüística s'ha volgut amagar en molts mitjans de comunicació i en el sistema educatiu els últims 30 anys, mai abans s'havien produït les accions de repressió que enumerem.

Aprofitem per a denunciar que (tal i com s'explica en l'apartat 3 del present informe) en tot el procés de codificació de la modalitat lingüística valenciana, els valencians com a **comunitat lingüística**⁶¹ hem patit i patim la vulneració dels següents drets:

- Respecte a la voluntat expressada democràticament per part de les èlits polítiques i acadèmiques, que en el nostre cas han ignorat i ignoren la consciència lingüística dels valencians, i en compte de respectar-la han decidit corregir-la.
- Ser reconeguts com a membre d'una comunitat lingüística coincident en la nostra consciència de comunitat lingüística, puix en el nostre cas se nos ha enquadrat en una comunitat lingüística superior sense el nostre consentiment.
- Codificar, estandaritzar, preservar, desenvolupar i promoure el sistema lingüístic (d'acord en la pròpia consciència de comunitat lingüística), sense interferències induïdes o forçades.

- <https://www.lasprovincias.es/fallas-valencia/201702/28/penat-exige-incluyan-comite-20170227234510-v.html> publicat en *Las Provincias* el 28/02/2017 [Recuperat el 05/08/2018] (també es pot trobar en l'[Apèndix Documental](#) - **Document 5**)

- <https://www.esdiario.com/558093611/Ayuntamiento-de-valencia-hace-un-feo-a-lo-rat-penat-al-enviarle-una-carta-sobre-la-batalla-flores.html> publicat en *EsDiario.com* el 20/07/2018 [Recuperat el 05/08/2018] (també es pot trobar en l'[Apèndix Documental](#) - **Document 6**)

61 En base a l'article 1.1 de la Declaració Universal dels Drets Lingüístics (a la que fem referència en l'Anex II.a.7), afirmem que els valencians som una comunitat lingüística, entesa de la forma més garantista en els drets lingüístics d'un col·lectiu i dels seus individus, que seria la que reconeix la **comunitat lingüística mínima que s'autoidentifica com a tal** en base a la nostra manifesta consciència de Poble (reconeguda en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana).

- Igualtat en drets de totes les comunitats llingüístiques (partint de la premissa de que la condició de comunitat llingüística s'adequa al sentiment de pertinença dels seus membres).
- No discriminació contra les comunitats llingüístiques basades en criteris com el seu grau de sobirania política, la seua situació social, econòmica o qualsevol altra, aixina com el nivell de codificació, actualisació o modernisació que han conseguit les seues llengües.

5.2.g) Subapartat “Part III. Article 13 – Vida econòmica i social”

Paràgraf 1

Sobre les activitats econòmiques i socials, i per al conjunt del país, les parts es comprometen a:

a) excloure de la seua legislació qualsevol disposició que prohibisca o llimita sense raons justificables l'ús de llengües regionals o minoritàries en els documents relatius a la vida econòmica o social i en particular en els contractes de treball i en els documents tècnics, com per exemple les instruccions d'ús de productes o de servicis;

b) prohibir l'inserció, en els reglaments interns de les empreses i en els documents privats, de clàusules que exclouen o limiten l'ús de llengües regionals o minoritàries, com a mínim, entre els parlants de la mateixa llengua;

c) opondre's a les pràctiques encaminades a desencorajar l'ús de llengües regionals o minoritàries dins de les activitats econòmiques o socials;

Respecte ad este punt, considerem que hi ha varis factors que sí són desencorajadors per a l'ús del valencià, i que són responsabilitat de les diferents administracions públiques valencianes, i també de l'administració central de l'Estat:

- **Les accions discriminadores denunciades** en l'apartat anterior del present informe, i detallades en l'Anex IV, **són clarament pràctiques que dissuadixen de l'ús social del valencià**, puix afecten tant a particulars com a col·lectius (associacions festives i entitats en una llarga trajectòria històrica de promoció i ús de la llengua valenciana, en les més difícils circumstàncies) que es veuen en la tessitura de renunciar a les seues conviccions per a poder desenvolupar les seues activitats en igualtat de condicions que altres organitzacions similars. Estes accions nocives, per desgràcia, són responsabilitat exclusiva de les pròpies administracions públiques valencianes que haurien de ser les màximes en fomentar l'ús del valencià.
- Un **model llingüístic allunyat del parlar natural dels valencians** està provocant una diglòssia interna entre els usuaris nadius del valencià, que tenen la percepció de que la llengua depresa del seus majors (que a sovint només sabien

parlar be el valencià) és una corrupció d'una altra llengua que se'ls presenta com a "cultura". Eixa diglòssia **pot desencadenar desafecció i pèrdua de fidelitat del parlant cap a la seua llengua vernàcula**. També en este cas la responsabilitat, al nostre entendre, és parcialment de l'entitat normativa actualment oficial, que proposa un model encara massa allunyat de la parla valenciana viva, i del govern autonòmic que es decanta per la versió més convergent en el català que permet la normativa oficial.

- Per últim, **les polítiques llingüístiques orientades a corregir l'identitat llingüística dels valencians** (vore les enquestes referides en l'Anex I) **tampoc pensem que ajuden a la recuperació de l'ús social del valencià**, puix en compte de aprofitar un element identitari que reforça l'autoestima dels parlants s'està optant per reforçar una identitat aliena que genera rebuig en la majoria dels parlants.

Vista la responsabilitat de les pròpies administracions públiques en les accions exposades, en la actuació destacada de la DGPLGM, estarem vigilants en l'actuació de l'Oficina de Drets Llingüístics creada per la mencionada Direcció General quan haja de mediar entre un demandant i les pròpies administracions públiques valencianes.

d) facilitar i/o fomentar, per altres mitjans diferents dels que preveuen els apartats anteriors, l'ús de llengües regionals o minoritàries

En relació als comentaris inclosos en les pàgines 148 a 151 del **5^{nt} Informe**, en que es repassa l'ús social del valencià i algunes mesures econòmiques per a fomentar el multilingüisme o la diversitat llingüística en l'àmbit social, de nou denunciem que en la majoria dels casos s'està condicionant qualsevol ajuda econòmica o subvenció, en la promoció del valencià però també en qualsevol altra finalitat, a que l'entitat destinatària combregue en una determinada ideologia llingüística i use la normativa oficial, fent una interpretació rigorista de la Llei de creació de la AVL per interpretar que una empresa o entitat cívica que rep una subvenció, ajuda o premi és una empresa en finançació pública.

Paràgraf 2

En matèria d'activitats econòmiques i socials i en la mesura en que les autoritats públiques tinguen competència, les Parts, en el territori en que es parlen les llengües regionals o minoritàries, i en quant siga raonablement possible, es comprometen a:

a) definir, per mig de les seues reglamentacions financeres i bancàries, modalitats que permeten, en condicions compatibles en els usos comercials, l'ús de llengües regionals o minoritàries en la redacció d'òrdens de pago (chècs, lletres de canvi, etc.),

o altres documents financers o, si es tèrcia, en procurar que es pose en pràctica este procés;

b) en els sectors econòmics i socials que depenguen directament del seu control (sector públic), realisar accions que fomenten l'ocupació de les llengües regionals o minoritàries;

El **5nt Informe**, en la seua pàgina 151, indica que la Llei d'Us i Ensenyança del valencià estipula que les empreses de caràcter públic, aixina com els servicis públics han de garantir que els empleats tenen coneiximent suficient de valencià per a atendre el servicis en normalitat, pero no valora el grau de compliment d'eixa disposició.

En la pràctica, considerem que molts servicis públics no garantisen que l'usuari pot ser atés en valencià. Generalment l'empleat públic pot entendre el valencià, pero no sempre té la suficient seguritat per a expressar-se en valencià en fluïdea, per lo que acaba passant-se al castellà, provocant en molts casos que també l'usuari canvie de llengua.

c) velar per que els servicis socials com els hospitals, les residències de la tercera edat, els asils oferixquen la possibilitat de rebre i atendre en la seua llengua als parlants d'una llengua regional o minoritària que necessiten cuidats per raons de salut, edat o per altres motius;

d) velar, pels mijos adequats, per que les instruccions de seguritat estiguen també redactades en les llengües regionals o minoritàries;

En este cas, com en l'apartat anterior, no considerem que es garante el tracte personal als usuaris en valencià. Sí és cert que les instruccions de seguritat solen estar expressades en valencià, i en alguns casos en castellà i valencià.